

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ – ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ – ΜΑΡΤΙΟΥ – ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2023

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ - ΣΥΝΤΑΞΗ

Ι.Κ. Κατσάρας, Σ. Ο.Ε.Υ. Α΄
Κωνσταντίνος Σ. Κουρούμαλος, Σύμβουλος Ο.Ε.Υ. Β΄

Λευκωσία, Μάϊος 2023

1. ΔΙΕΘΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ - ΜΑΚΡΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ - ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

1.1 Διαφοροποίηση της κυπριακής οικονομίας - Επιπτώσεις από την κρίση στην Ουκρανία

Οι δυσόινες εκτιμήσεις για την πορεία της κ/οικονομίας, μετά την επιβολή κυρώσεων εις βάρος της Ρωσίας, δεν επιβεβαιώθηκαν, αποδεικνύοντας την ευελιξία και προσαρμοστικότητα του «κυπριακού επιχειρείν». Ουσιαστικά, η κ/οικονομία άντεξε τις δυσμενείς επιπτώσεις του πολέμου στην Ουκρανία και παρουσιάζει σήμερα προοπτικές βελτίωσης.

Έγινε αντιληπτό, γρήγορα, ότι δεν θα μπορούσαν να συνεχιστούν οι στενές οικονομικές σχέσεις Κύπρου - Ρωσίας, σχέσεις, οι οποίες τροφοδοτούσαν τον τουρισμό, την αγορά ακινήτων και τον τομέα της παροχής επαγγελματικών υπηρεσιών. Στην πράξη, οι κυρώσεις εις βάρος της Ρωσίας επιτάχυναν τις προσπάθειες διαφοροποίησης της κ/οικονομίας (διαχρονικό ζητούμενο), προκειμένου να αντιμετωπιστεί, ο πληθωρισμός και το αυξανόμενο κόστος ενέργειας, οι οποίοι μειώνουν τον ρυθμό ανάπτυξης.

Τα ληφθέντα μέτρα εστιάζουν στην παροχή κινήτρων σε αεροπορικές εταιρείες (ενίσχυση και διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος), σε διευκολύνσεις και κίνητρα για μετεγκατάσταση αλλοδαπών επιχειρήσεων και προσέλκυση νέων επιχειρήσεων (headquartering), αλλά και στην επένδυση ευρωπαϊκών κονδυλίων και πόρων στην Πληροφορική και την Υψηλή Τεχνολογία (Tech-island), ιδίως από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανθεκτικότητας και Ανάκαμψης, η συνεισφορά του οποίου στο κ/ΑΕΠ, το 2022, υπολογίζεται σε 3 δισ. Ευρώ.

Τα αποτελέσματα αυτών των προσπαθειών αποτυπώνονται στα ακόλουθα σημεία:

- ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ ανήλθε στο 5,8%, το 2022, και αναμένεται στο 1,6%, το 2023 (διπλάσιος από τον μέσο όρο της Ευρωζώνης), σύμφωνα με τις χειμερινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,
- παρά την αύξηση του πληθωρισμού, η ιδιωτική κατανάλωση διατηρήθηκε σε υψηλά επίπεδα, λόγω αύξησης της απασχόλησης και των μισθών καθώς και στοχευμένων κυβερνητικών μέτρων για την αντιστάθμιση των υψηλών τιμών ενέργειας,
- έγινε στροφή σε νέες, ιδίως ευρωπαϊκές, αγορές στον τομέα των υπηρεσιών (το 2022 το 40% των αφίξεων προήλθε από την Ευρωπαϊκή Ένωση, σε σχέση με 25% το 2019), ενώ τα κίνητρα για την προσέλκυση επιχειρήσεων έφεραν στην κ/οικονομία εκατοντάδες νέους εργαζομένους από Τρίτες Χώρες (το 2022 εγκαταστάθηκαν στην Κύπρο 40.000 περίπου άτομα),
- η εκπονηθείσα Στρατηγική Προσέλκυσης Εταιρειών για Δραστηριοποίηση ή/και επέκταση των δραστηριοτήτων τους στην Κύπρο αποτελεί μέρος του σχεδίου «Όραμα 2035» για την κ/οικονομία, το οποίο εκπονήθηκε από το Συμβούλιο Οικονομίας

και Ανταγωνιστικότητας (έχει υιοθετηθεί και από τον νέο Πρόεδρο της Δημοκρατίας). Συγκεκριμένα, χρήση της Στρατηγικής έχουν κάνει ήδη 1.600 ξένες εταιρείες, 12.500 εργαζόμενοι έχουν πάρει άδειες παραμονής και 150 ψηφιακοί νομάδες έχουν επιλέξει την Κύπρο,

- οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις αυξήθηκαν, κατά 150% (σε σχέση με τα επίπεδα προ-πανδημίας), με τις επενδύσεις στον τομέα της Τεχνολογίας Πληροφοριών και Επικοινωνιών (ICT) να αυξάνονται, κατά 600%, σε σύγκριση με το 2019,
- η Κύπρος έχει ανέλθει στη 18η θέση, από την 68η στο Greenfield FDI Index, καταγράφοντας τη μεγαλύτερη βελτίωση θέσης,
- ένας αριθμός εταιρειών, με μεγάλη εξάρτηση από τη Ρωσία αντιμετώπισε σοβαρά προβλήματα λειτουργίας (κλείσιμο, απολύσεις κ.λπ.), αλλά η μεγάλη εικόνα δείχνει ότι ο τομέας των υπηρεσιών, όχι μόνο άντεξε, αλλά αναπτύχθηκε περαιτέρω. Το πρώτο εννεάμηνο του 2022 ο δείκτης κύκλου εργασιών των διοικητικών και υποστηρικτικών δραστηριοτήτων αυξήθηκε, κατά 55,6%, ενώ ο τομέας των νομικών και λογιστικών δραστηριοτήτων αυξήθηκε, κατά 5,8%.

1.2 Η πορεία της κ/ οικονομίας την περίοδο 2013-2023

Με την αλλαγή σκυτάλης στην Προεδρία της Κυπριακής Δημοκρατίας λήγει ο κύκλος οικονομικής διακυβέρνησης της περιόδου 2013-2023. Βάσει συγκριτικής αποτίμησης των κυριότερων μακρο-οικονομικών δεικτών η κ/οικονομία βρίσκεται, σήμερα, σε καλύτερη κατάσταση απ' ό,τι, πριν δέκα (10) χρόνια, μεταβαίνοντας από τα ελλείμματα, το υψηλό δημόσιο χρέος, την ανεργία και την επιβολή Μνημονίου, σε υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης και πλεονάσματα. Είναι αξιοσημείωτο, ότι εμφανίζει πολύ διαφορετική εικόνα, σε σχέση με 10 χρόνια πριν, παρά το γεγονός ότι μεσολάβησαν η εξάπλωση της πανδημίας του κορωνοϊού, που για αρκετούς μήνες παρέλυσε την οικονομία και ο πόλεμος στην Ουκρανία, που οδήγησε στην εκτόξευση του πληθωρισμού. Απτή απόδειξη, το γεγονός, ότι το 2023 η Κυπριακή Δημοκρατία είχε τον μεγαλύτερο προϋπολογισμό στην ιστορία της.

Η βελτίωση αποτυπώνεται στους ακόλουθους δείκτες:

- ο πληθωρισμός αναμένεται να υποχωρήσει στο 3%,
- η ανεργία θα κυμανθεί περίπου στο 6,4%. Το 2013 είχε διαμορφωθεί στο 15,9% του εργατικού δυναμικού και σε απόλυτους αριθμούς, 68.871 άτομα, ενώ το 2023 η εκτίμηση για 6,4% ή 30.404 άτομα, προσεγγίζει τα επίπεδα πλήρους απασχόλησης (κάτω από 5%),
- ο ρυθμός ανάπτυξης της κ/οικονομίας, το 2013, ήταν αρνητικός και συγκεκριμένα -6,6%, ενώ, το 2023, θα είναι θετικός και αναμένεται να κλείσει στο 3%, το 2024 στο 3,3% και το 2025 στο 3,2%,
- το δημοσιονομικό ισοζύγιο, αντί ελλειμμάτων εμφανίζει σημαντικά πλεονάσματα (το 2013 το δημοσιονομικό έλλειμμα

υπερέβαινε το ένα δισ. Ευρώ και ως ποσοστό του ΑΕΠ -5,6%, ενώ, το 2023, αναμένεται πλεόνασμα 470 εκατ. Ευρώ και ως ποσοστό του ΑΕΠ 1,7%, (τα ελλείμματα του 2020 και του 2021 οφείλονται στα μέτρα στήριξης της οικονομίας, λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού),

- το δημόσιο χρέος, το 2013, άγγιζε τα 19 δισ. Ευρώ (18,7 δισ. Ευρώ) και ως ποσοστό του ΑΕΠ ξεπερνούσε το 103%, ενώ, το 2023, αναμένεται να ανέλθει στα 23,1 δισ. Ευρώ, αλλά ως ποσοστό του ΑΕΠ να μειωθεί στο 81,3% (αφενός, λόγω βελτιωμένων εσόδων προϋπολογισμού, αφετέρου, λόγω ισχυρής ανάπτυξης της Κύπρου),
- ο προϋπολογισμός, το 2023, προβλέπει έσοδα της Γενικής Κυβέρνησης 11,8 δισ. Ευρώ και έξοδα 11,3 δισ. Ευρώ, δημοσιονομικό πλεόνασμα στα 0,46 δισ. Ευρώ (1.7% του ΑΕΠ) και πρωτογενές πλεόνασμα στο 3% του ΑΕΠ (πρόκειται για τον μεγαλύτερο προϋπολογισμό, σε απόλυτα μεγέθη, που είχε ποτέ η Κυπριακή Δημοκρατία),
- οι αναπτυξιακές δαπάνες, (δημόσια έργα, εκπαιδεύσεις, χορηγίες σε εκπαιδευτικά ιδρύματα, κ.λπ.) αναμένεται να αυξηθούν, κατά 12%, το 2023, σε σχέση με το 2022, οι πρωτογενείς δαπάνες, κατά 554 εκατ. Ευρώ, οι πιστώσεις για την κοινωνική προστασία, περίπου κατά 4%, ενώ σημαντική είναι και η διάσταση έργων ψηφιακής και πράσινης μετάβασης (αύξηση 5%).

1.3. Η οικονομική πολιτική της κυβέρνησης του νέου Προέδρου της κ/ Δημοκρατίας κ. Ν. Χριστοδουλίδη

Ο νέος Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Ν. Χριστοδουλίδης στην ομιλία του στη κ/Βουλή αφιέρωσε ένα μικρό τμήμα στην οικονομία, στέλνοντας μήνυμα συνέχισης της υφιστάμενης οικονομικής πολιτικής.

Η κ/οικονομία χαρακτηρίζεται από δημοσιονομική πειθαρχία, σταθερό χρηματοπιστωτικό σύστημα και υλοποίηση σειράς διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Αναμένεται, να ακολουθηθεί η ίδια πορεία, δίχως παροχολογία και διαφυλάσσοντας τη δημοσιονομική πειθαρχία.

Ο κ. Χριστοδουλίδης έθεσε ως στόχο οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησής του την ανάπτυξη και τη βελτίωση της κοινωνικής συνοχής, εφαρμόζοντας δημοσιονομική πολιτική, πλήρως εναρμονισμένη με αυτήν της Ε.Ε. και ειδικά της Ευρωζώνης, όπου ισχύουν αυστηροί δημοσιονομικοί κανόνες. Ανέφερε, επίσης, ότι, ένα σταθερό χρηματοπιστωτικό σύστημα αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για μια υγιή και ισχυρή οικονομία, που θα επιτρέπει, μεταξύ άλλων, μια ουσιαστική και στοχευμένη πολιτική στήριξης των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων και ότι η συνέχιση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και η πλήρης απορρόφηση των ευρωπαϊκών κονδυλίων για την πράσινη και ψηφιακή μετάβαση αποτελούν κρίσιμα εργαλεία για την οικονομία.

Ο κ. Χριστοδουλίδης δεν έκανε καμία αναφορά σε εργασιακά θέματα, (ΑΤΑ, πολιτική απασχόλησης από Τρίτες Χώρες) τα οποία είχε χαρακτηρίσει προεκλογικώς χρίζοντα άμεσης επίλυσης.

Σε ότι αφορά στην ενεργειακή πολιτική, θέμα ιδιαίτερα σημαντικό, λόγω του αυξημένου κόστους ενέργειας την τελευταία διετία, ο νέος Πρόεδρος ανέφερε ότι θα συνεχιστεί το τρέχον ενεργειακό πρόγραμμα. Συμπλήρωσε ότι ο ενεργειακός πλούτος της Κύπρου δημιουργεί προϋποθέσεις ενίσχυσης των οικονομικών και πολιτικών συνεργασιών με χώρες της περιοχής και ότι η Κυπριακή Δημοκρατία θα αναπτύξει και υλοποιήσει το ενεργειακό της πρόγραμμα στη βάση των κυριαρχικών της δικαιωμάτων, χωρίς να στρέφεται εναντίον κανενός.

Η ανάληψη των καθηκόντων του νέου Προέδρου της Δημοκρατίας συνέπεσε με την ανακοίνωση επίτευξης πλεονάσματος 609,5 εκ. Ευρώ ή 2,3% του ΑΕΠ για το 2022. Το υψηλό αυτό πλεόνασμα επιτυγχάνεται σε μια χρονιά, που συνεχίστηκε η στήριξη της οικονομίας από τον προϋπολογισμό με μέτρα άμβλυνσης του ενεργειακού κόστους (μείωση του ΦΠΑ στο ηλεκτρικό ρεύμα, επιδότηση ηλεκτρικού ρεύματος, μείωση φορολογίας στα καύσιμα).

Συνεπώς, ο νέος Υπουργός Οικονομικών κ. Μ. Κεραυνός παραλαμβάνει από τον απερχόμενο Υπουργό Οικονομικών κ. Κ. Πετρίδη υγιή οικονομικά, που δημιουργούν ευόχιμες προοπτικές για την επίτευξη των στόχων της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής της κυβέρνησης Χριστοδουλίδη. Ο κ. Κεραυνός διετέλεσε μη εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου από τον Οκτώβριο του 2018 μέχρι σήμερα, (αξιολογείται θετικά από εδώ οικονομικούς αναλυτές, δεδομένου ότι είχε καθημερινή επαφή με θέματα της οικονομίας και οικονομικής πολιτικής).

Ο κ. Κεραυνός θεωρείται, βάσει των θέσεων του, όπως προκύπτουν από σχετικές αναρτήσεις στους λογαριασμούς του στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ότι ανήκει στο στρατόπεδο των ευρωσκεπτικιστών.

1.4 Κατάταξη της Κύπρου στις δέκα πιο προσιτές χώρες για συνταξιούχους

Στη δεκάδα των πιο προσιτών προορισμών διεθνώς για εγκατάσταση μετά τη συνταξιοδότηση περιλαμβάνεται η Κύπρος, σύμφωνα με έρευνα της βρετανικής ασφαλιστικής εταιρίας, REASSURED (www.reassured.co.uk/most-affordable-countries-to-retire-to/).

Η εν λόγω εταιρία συγκέντρωσε έξι παραμέτρους που λαμβάνουν υπόψιν οι περισσότεροι συνταξιούχοι, όταν εξετάζουν την προοπτική μετακόμισης στο εξωτερικό. Στον σχετικό πίνακα κατάταξης περιλαμβάνονται οι 30 πρώτες χώρες από τις 100, οι οποίες συμπεριλαμβάνονται στην έρευνα, σε ότι αφορά στην καταλληλότητα εγκατάστασης κατά τη συνταξιοδότηση.

Οι παράμετροι αυτοί περιλαμβάνουν: το ετήσιο επίπεδο ηλιοφάνειας της χώρας, το μέσο προσδόκιμο ζωής, τον δείκτη κόστους διαβίωσης, το μέσο κόστος διαμονής, το μέσο κόστος μεταφορών και το ποσοστό του συνολικού πληθυσμού ηλικίας, άνω των 65 ετών.

Σύμφωνα με τη δημοσίευση της σχετικής έρευνας της εταιρίας η Κύπρος κατατάσσεται στην έβδομη θέση, ενώ στην πρώτη κατατάσσεται η Ελλάδα. Σημειώνεται δε, ότι λόγω του υψηλού κόστους διαβίωσης στο Ηνωμένο Βασίλειο πολλοί Βρετανοί σκοπεύουν να μετακομίσουν στο εξωτερικό, μετά τη συνταξιοδότησή τους (η συγκεκριμένη έρευνα, σύμφωνα με το Διευθυντή Εταιρικής Στρατηγικής της REASSURED, κ. Phil Jeynes, αποσκοπεύει στον εντοπισμό προορισμών, που μπορούν να επιλέξουν οι συνταξιούχοι, διαφυλάσσοντας μέρος του εισοδήματός τους).

Ειδικότερα:

Η Κύπρος, στην κατηγορία για το μέσο όρο προσδόκιμης ζωής κατατάσσεται στην πέμπτη θέση, με 81 έτη, ισοβαθμώντας με άλλες τρεις χώρες (Ελλάδα, Πορτογαλία και Σλοβενία), πίσω από την Ιαπωνία, με 85 έτη, τη Μάλτα, με 83 έτη, την Ισπανία και την Ιταλία, με 82 έτη, ενώ το ποσοστό πληθυσμού, άνω των 65 ανέρχεται στο 14% (σχετικά χαμηλό σε σύγκριση με τις υπόλοιπες χώρες). Η ετήσια ηλιοφάνεια στην Κύπρο ανέρχεται σε 3,314 ώρες και είναι η μεγαλύτερη ανάμεσα στις χώρες της πρώτης δεκάδας. Επιπλέον, το μέσο κόστος διαμονής ανήλθε σε 598,78 Στερλίνες (περίπου 677 Ευρώ), που αποτελεί τον υψηλότερο μέσον όρο, ενώ ο δείκτης του κόστους διαβίωσης ανήλθε στο 55,9 και ήταν από τους χαμηλότερους στην Μεσόγειο (5^η θέση στην πρώτη δεκάδα). Το μέσο κόστος μεταφοράς στην Κύπρο ανέρχεται στις 35,38 Στερλίνες (περίπου 40 Ευρώ), ισοβαθμώντας στην τρίτη θέση με την Πορτογαλία και την Ισπανία. Η συνολική βαθμολογία της χώρας ανήλθε σε 6,358, κατατάσσοντάς την στην έβδομη πιο ελκυστική θέση για εγκατάσταση, κατά τη συνταξιοδότηση.

Από τις υπόλοιπες χώρες της πρώτης δεκάδας, η χώρα μας κατετάγη στην πρώτη θέση με συνολική βαθμολογία 6,806, με μέσο όρο προσδόκιμου ζωής τα 81 έτη (5^η θέση), ποσοστό πληθυσμού, άνω των 65 ετών, το 23% (2^η θέση) μαζί με την Πορτογαλία, 2,773 ώρες ετήσιας ηλιοφάνειας (9^η θέση), ενώ ο μέσος όρος κόστους διαμονής ανέρχεται σε 307,66 Στερλίνες (περίπου 347 Ευρώ), καθιστώντας την τη δεύτερη φθηνότερη χώρα της πρώτης δεκάδας μετά την Αλβανία. Ο δείκτης κόστους διαβίωσης ανήλθε σε 54,6 για την Ελλάδα (6^η θέση), ενώ το μέσο κόστος μεταφορών διαμορφώνεται στις 26,68 Στερλίνες (περίπου 30 Ευρώ), κατατάσσοντας τη χώρα από άποψη κόστους στην 6^η θέση της πρώτης δεκάδας.

Τη δεκάδα των δέκα πιο προσιτών χωρών, με τις οποίες ανταγωνίζεται, τόσο η Κύπρος, όσο και η χώρα μας για την προσέλκυση συνταξιούχων συμπληρώνουν η Πορτογαλία στη δεύτερη θέση, με συνολική βαθμολογία 6,712, η Μάλτα στην τρίτη

θέση, με 6,689, η Ιταλία στην τέταρτη, με βαθμολογία 6,482 και η Ισπανία στην πέμπτη με 6,467, η Κούβα στην έκτη, με 6,366, η Κύπρος, με 6,358 στην έβδομη, η Ιαπωνία στην όγδοη, με 6,288, η Αλβανία στην ένατη, με 6,272 και στην τελευταία το Πουέρτο Ρίκο, με 6,264.

Το χαμηλότερο προσδόκιμο ζωής σημειώθηκε στη Βουλγαρία, τη Ρουμανία, το Μαρόκο και την Αλγερία, η οποία είχε και το χαμηλότερο ποσοστό πληθυσμού, άνω των 65 ετών, με 6%. Η Αλγερία καταγράφει, επίσης, το χαμηλότερο μέσο κόστος διαμονής με 87,19 Στερλίνες (περίπου 98,5 Ευρώ), τον χαμηλότερο δείκτη κόστους ζωής 27,6 καθώς και το χαμηλότερο μέσο κόστος μεταφορών 7,20 Στερλίνες (περίπου 8,1 Ευρώ).

1.5 62η Ετήσια Γενική Συνέλευση της Ομοσπονδίας Εργοδοτών & Βιομηχάνων (ΟΕΒ), Λευκωσία 25.4.2023

Πραγματοποιήθηκε, την Τετάρτη 25 Απριλίου τ.έ., η 62η Ετήσια Γενική Συνέλευση της Ομοσπονδίας Εργοδοτών & Βιομηχάνων (ΟΕΒ) της Κύπρου, παρουσία του Προέδρου της Δημοκρατίας κ. Ν. Χριστοδουλίδη, του Αρχιεπισκόπου Κύπρου, κ.κ. Γεωργίου, Υπουργών, βουλευτών, αξιωματούχων του δημοσίου τομέα, Πρέσβειων, μελών διπλωματικών αποστολών, επιχειρηματιών και άλλων επισήμων και προσκεκλημένων. Το καταστατικό μέρος (πραγματοποιήθηκε παρουσία μόνο των μελών της Ομοσπονδίας), περιελάμβανε την επικύρωση των πρακτικών της 61^{ης} Ετήσιας Γενικής Συνέλευσης (25.5.22), την έγκριση της Έκθεσης του Συμβουλίου και του Ισολογισμού για το 2022, την εκλογή/επανεκλογή των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, τον διορισμό Ελεγκτών και τον Απολογισμό Δράσης από τον Πρόεδρο. Στο τελετουργικό μέρος, που πραγματοποιήθηκε, παρουσία μεγάλου αριθμού προσκεκλημένων από την επιχειρηματική κοινότητα, από φορείς του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα και εκπροσώπους Πρεσβειών, χαιρετισμούς απηύθυναν ο Γεν. Δ/ντής της ΟΕΒ, κ. Μ. Αντωνίου και ο Αντιπρόεδρος του ΚΕΒΕ (Κυπριακό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο) κ. Ο. Θεοδούλου και ομιλίες ο Πρόεδρος της ΟΕΒ κ. Α. Αντωνίου και ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Ν. Χριστοδουλίδης.

Στην ομιλία του, ο Πρόεδρος της ΟΕΒ, κ. Α. Αντωνίου επικεντρώθηκε σε οριζόντια ζητήματα, που αφορούν στο σύνολο της επιχειρηματικότητας. Συγκεκριμένα αναφέρθηκε στην υφιστάμενη κατάσταση της οικονομίας και ιδιαίτερα στις μεγάλες πληθωριστικές πιέσεις και ζήτησε, η εισαγωγή οποιωνδήποτε μέτρων φορολογικού ή δασμολογικού χαρακτήρα να αναβληθεί μέχρι την ομαλοποίηση των πιέσεων αυτών. Παράλληλα, πρόσθεσε ότι τυχόν αυξήσεις στο εργατικό κόστος θα πρέπει να γίνονται σε συνδυασμό με την αύξηση της παραγωγικότητας. Ανέφερε ως σημαντικούς παράγοντες προόδου για την Κύπρο την επιτυχή υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων του Εθνικού Σχεδίου «Κύπρος-Το Αύριο», τη διατήρηση της δημοσιονομικής πειθαρχίας, την παραγωγή πρωτογενών πλεονασμάτων, την απλοποίηση του φορολογικού συστήματος και τη στροφή της χώρας σε βιώσιμες επενδύσεις.

Για τις εργασιακές σχέσεις ο κ. Αντωνίου επισήμανε τις βασικές επιδιώξεις της ΟΕΒ, που είναι η νομοθέτηση της Συμφωνίας των κοινωνικών εταίρων για τη διαδικασία επίλυσης εργατικών διαφορών στις ουσιαστικές υπηρεσίες, την αντικατάσταση του συστήματος της ΑΤΑ με ένα νέο πιο σύγχρονο, δίκαιο και βιώσιμο μηχανισμό αναπροσαρμογής μισθών, την ενίσχυση των διαδικασιών στελέχωσης επιχειρήσεων και τον εκσυγχρονισμό του συνταξιοδοτικού συστήματος για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας και της επάρκειας των συντάξεων. Για τον τομέα της ενέργειας τόνισε τη σημασία της προστιτής και φθηνής ενέργειας και αναφέρθηκε στις προκλήσεις των επομένων ετών (άνοιγμα της ανταγωνιστικής αγοράς ηλεκτρισμού, έλευση του φυσικού αερίου, χρήση του πράσινου υδρογόνου, ανάγκη για προώθηση της αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας και αναβάθμισης του ηλεκτρικού δικτύου). Έκανε, τέλος, ιδιαίτερη αναφορά στην αναγκαιότητα διενέργειας βιώσιμων επενδύσεων για την πράσινη μετάβαση, τον ψηφιακό μετασχηματισμό, την αναβάθμιση της παιδείας, τη γρήγορη και αποτελεσματική απονομή δικαιοσύνης και την εξασφάλιση της λειτουργικής βιωσιμότητας του Γενικού Συστήματος Υγείας (ΓΕΣΥ).

Στο χαίρετισμό του ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Ν. Χριστοδουλίδης ανέπτυξε το όραμα του ίδιου και της κυβέρνησής του για την οικονομία και το επιχειρείν. Μεταξύ άλλων, εξέφρασε την ετοιμότητα της νέας κυβέρνησης για συνεργασίες προς εξεύρεση αποτελεσματικών λύσεων στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο τόπος, όπως για παράδειγμα αυτές που προκύπτουν από τη συνεχιζόμενη εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία. Μιλώντας δε, για τις κυρώσεις που έχουν επιβληθεί σε Κύπριους (νομικές οντότητες και φυσικά πρόσωπα) έκανε λόγο για μια επιπρόσθετη πρόκληση, που έχει να διαχειριστεί η κυβέρνηση, τονίζοντας πως για τον ίδιο προσωπικά αποτελεί ζήτημα προτεραιότητας η ανάγκη διαφύλαξης του ονόματος της χώρας ως αξιόπιστου επιχειρηματικού και χρηματο-οικονομικού κέντρου. Επεσήμανε ότι η Κύπρος δεν έχει την πολυτέλεια να μη σταθεί στο ύψος των περιστάσεων και να δεχθεί ακόμα ένα πλήγμα στην εικόνα της.

Ανέφερε επίσης τη σημασία της συνεργασίας μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, της οποίας είναι θερμός υπέρμαχος και τόνισε το γεγονός ότι η κυβέρνηση του παρέλαβε μια υγιή οικονομία, η οποία χαρακτηρίζεται από δημοσιονομική πειθαρχία, σταθερό χρηματοπιστωτικό σύστημα και μια σειρά υλοποιημένων ή σε προχωρημένη φάση υλοποίησης διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Επανάλαβε ότι βασικός στόχος της είναι η βελτίωση της κοινωνικής συνοχής και της ανάπτυξης και χαρακτήρισε την Ομοσπονδία Εργοδοτών και Βιομηχάνων ως τον κύριο εκπρόσωπο των παραγωγικών δυνάμεων της χώρας, αξιόπιστο και πολύτιμο εταίρο για την κυβέρνηση, που συμβάλλει, όχι μόνο στην οικονομική πρόοδο, αλλά και στην προώθηση καινοτόμων προτάσεων για την επιχειρηματικότητα.

Έκανε, τέλος, αναφορά και στο πρόγραμμα της κυβέρνησης «Όραμα 2035», που στοχεύει στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της κ/οικονομίας. Στόχος του προγράμματος αυτού είναι η διεύρυνση της παραγωγικής βάσης της οικονομίας με τη μετάβαση υφιστάμενων τομέων σε πιο δυναμικές μορφές ανάπτυξης και την προώθηση νέων παραγωγικών τομέων, όπως της έρευνας και της τεχνολογίας, οι οποίοι είναι σε θέση να δημιουργήσουν νέες και ποιοτικές θέσεις εργασίας.

1.6 Στοιχεία της EUROSTAT για την εικόνα του Δημόσιου Χρέους στην Ευρώπη - Η Κύπρος δεύτερη σε ποσοστό μείωσης το 2022

Σύμφωνα με στοιχεία που δημοσίευσε πρόσφατα η Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία (Eurostat), για το Δημόσιο Χρέος των χωρών της ΕΕ το 2022 πολλές χώρες εμφανίζουν υψηλό Δημόσιο Χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ. Συγκεκριμένα στην Ελλάδα το Δημόσιο Χρέος το υπό εξέταση έτος ανήλθε στο 178,2% του ΑΕΠ, στην Ιταλία το 147,3%, στην Πορτογαλία το 120,1%, στην Ισπανία το 115,6%, στη Γαλλία το 113,4% και στο Βέλγιο το 106,3%. Αντίθετα, το χαμηλότερο χρέος είχαν η Εσθονία με 15,8% του ΑΕΠ, η Βουλγαρία με 23,1% και το Λουξεμβούργο με 24,6%.

Η Ελλάδα, βεβαίως, κατέγραψε, το 2022, τη μεγαλύτερη μείωση χρέους, σε ετήσια βάση, στο σύνολο της ΕΕ. Ακολούθησαν η Κύπρος με 3,8 ποσοστιαίες μονάδες, η Πορτογαλία με 3,3, η Ιταλία με 3 και η Κροατία με 2,8 ποσοστιαίες μονάδες. Το Δημόσιο Χρέος της Κύπρου ειδικότερα μειώθηκε σε επίπεδα χαμηλότερα από τα προ πανδημίας (90,4% το 2019).

Αντίθετα, τις μεγαλύτερες αυξήσεις κατέγραψαν η Βουλγαρία με 1,9 ποσοστιαίες μονάδες, η Τσεχία με 1,7, η Γαλλία με 0,3 και η Σουηδία με 0,2 ποσοστιαίες μονάδες.

Συνεπώς, η εικόνα του Δημόσιου Χρέους στην Ευρώπη διαμορφώνεται ως εξής: Στο 93% του ΑΕΠ ανέρχεται το χρέος της Ευρωζώνης και στο 85,1% το χρέος στο σύνολο της ΕΕ. Τόσο για την Ευρωζώνη, όσο και για τις χώρες της ΕΕ, η μείωση του Δημόσιου Χρέους οφείλεται στο γεγονός ότι η αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ ήταν μεγαλύτερη από την αύξηση του χρέους σε απόλυτα ποσά.

Ειδικότερα, για την Κύπρο και σύμφωνα με στοιχεία του Γραφείου Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους (ΓΔΔΧ) σημειώνονται τα ακόλουθα:

- το χρέος της Κεντρικής Κυβέρνησης το 2022 (99% του συνολικού χρέους της Κυπριακής Δημοκρατίας) διαμορφώθηκε στα 23,086 δισ. Ευρώ, σε σύγκριση με 24,018 δισ. Ευρώ τον Δεκέμβριο του 2021,
- η μείωση προήλθε κυρίως από την αποπληρωμή εγχώριου ομολόγου ύψους 617 εκατ. Ευρώ (επιτόκιο 3,50%), που ήταν το τελευταίο μιας σειράς αντίστοιχων ομολόγων, που εκδόθηκαν, κατά την πώληση της πρώην Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας στην Ελληνική Τράπεζα το καλοκαίρι 2018,

- αναφορικά με τη διάρθρωση του χρέους, το μεγαλύτερο μέρος κατανέμεται στα ευρωπαϊκά μεσοπρόθεσμα ομόλογα (EMTN) με 13,45 δισ. Ευρώ, που αντιστοιχεί στο 58% του συνολικού χρέους (τα ομόλογα EMTN είναι, πλέον, το κυριότερο χρηματοδοτικό εργαλείο της Κυπριακής Δημοκρατίας και αποτελούν στοιχείο της στρατηγικής διαχείρισης του Δημοσίου Χρέους της),
- σημαντικό μερίδιο κατέχουν, επίσης, τα δάνεια εξωτερικού με 8,26 δισ. Ευρώ (36% του συνολικού χρέους), στα οποία περιλαμβάνεται και το δάνειο από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ΕΜΣ) 6,3 δισ. Ευρώ, που είχε συναφθεί κατά την οικονομική κρίση του 2013. Υπενθυμίζεται ότι η Κυπριακή Δημοκρατία είχε αποπληρώσει πρόωρα τον δανεισμό από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, ύψους 1 δισ. Ευρώ με την τελευταία αποπληρωμή, τον Φεβρουάριο του 2020, λίγο πριν την πανδημία του Covid-19,
- η αξία των εγχώριων ομολόγων στο τέλος του 2022 υποχώρησε στα 617 εκατ. Ευρώ, (2,67% του συνολικού χρέους της Κεντρικής Κυβέρνησης), ενώ τα ειδικά ομόλογα για φυσικά πρόσωπα ανήλθαν σε 371 εκατ. Ευρώ (1,60% του συνολικού χρέους),
- τα δάνεια εσωτερικού (ομόλογο προς Οργανισμό Χρηματοδοτήσεως Στέγης) παρέμειναν στα 250 εκατ. Ευρώ (1,08% του συνολικού χρέους), ενώ η αξία των Βραχυπρόθεσμων Γραμματίων Δημοσίου διαμορφώθηκε στα 137 εκατ. Ευρώ (0,6% του συνολικού χρέους),
- το ετήσιο χρηματοδοτικό πρόγραμμα για το 2024, ανέρχεται σε 1,52 δισ. Ευρώ, τα οποία προβλέπονται να καλυφθούν με 1 δισ. Ευρώ μέσω του προγράμματος EMTN, 0,3 δισ. Ευρώ, μέσω των Γραμματίων Δημοσίου, 0,18 δισ. Ευρώ από δάνεια υπερεθνικών οργανισμών και 0,04 δισ. Ευρώ, μέσω των Ομολόγων Φυσικών Προσώπων.

2. ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ – ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

2.1 Εξετάζόμενα αντισταθμιστικά μέτρα για την κ/ ναυτιλία από την ΕΕ

Αντισταθμιστικά μέτρα υπέρ της ευρωπαϊκής - και κυπριακής ναυτιλίας - που επηρεάζεται από τις κυρώσεις σε βάρος της Ρωσίας εξετάζει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με σημαντικότερο, την παράταση, για μια δεκαετία, του ειδικού φορολογικού καθεστώτος για τις ναυτιλιακές εταιρείες.

Ο τέως κ/ Υφυπουργός Ναυτιλίας κ. Β. Δημητριάδης αναφερόμενος στο θέμα επεσήμανε τη δέσμευση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με πρωτοβουλία της Κύπρου για τη λήψη υποστηρικτικών μέτρων για την ευρωπαϊκή ναυτιλία, τα οποία θα παρουσιαστούν προσεχώς.

Υπενθυμίζεται ότι τον Δεκέμβριο του 2022 οι χώρες της ΕΕ συμφώνησαν να θέσουν ανώτατο όριο τιμών για το ρωσικό πετρέλαιο, το οποίο διακινείται διά θαλάσσης, στα 60 USD, ανά βαρέλι. Κίνα και Ινδία συνεχίζουν να αγοράζουν πετρέλαιο από τη Ρωσία σε τιμές χαμηλότερες του πλαφόν. Στις 26.1. τ.έ. η τιμή για το ρωσικό αργό, τύπου Ουράλια, ήταν 47 USD, ανά βαρέλι, τιμή χαμηλότερη από τα 84 USD, ανά βαρέλι του αργού αναφοράς Brent.

Σύμφωνα με διεθνείς ναυτιλιακούς αναλυτές και δεδομένου ότι έχει ξεκινήσει συζήτηση για περιορισμό του ανώτατου ορίου, στα 45 USD, ανά βαρέλι, για προϊόντα, όπως μαζούτ ή ντίζελ, ενδεχόμενη λήψη σχετικής απόφασης αναμένεται να έχει σημαντική επίδραση στη Ρωσία, διότι τα πετρελαιοειδή είναι ένας άλλος τρόπος, με τον οποίο η Ρωσία μπορεί να εξάγει το αργό πετρέλαιό της.

Σύμφωνα με τον κ/ Υφυπουργό Ναυτιλίας, εξετάζονται μέτρα σε τρεις κατευθύνσεις:

- ανάληψη δέσμευσης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή η ναυτιλία να συνεχίσει να απολαμβάνει το ευνοϊκό φορολογικό καθεστώς, εντός του πλαισίου των κρατικών εγγυήσεων, (χρονική επέκταση των εγκεκριμένων φορολογικών συστημάτων. Π.χ. το κ/ καθεστώς εκπνέει, το 2029, και με ζητούμενη επέκταση θα έχει ισχύει μέχρι το 2039, χρονικό διάστημα που προσφέρει ασφάλεια στον φορολογικό σχεδιασμό των ναυτιλιακών εταιρειών),
- παροχή πρόσθετων φορολογικών ελαφρύνσεων στις ναυτιλιακές εταιρείες που αυξάνουν το ποσοστό απασχόλησης των Ευρωπαίων ναυτικών ή τον αριθμό των Ουκρανών ναυτικών (ως ένδειξη αλληλεγγύης, δεδομένου του μεγάλου αριθμού των Ουκρανών ναυτικών).
- η συμπερίληψη της ναυτιλίας στα εργαλεία πολιτικής εξωτερικού εμπορίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για παράδειγμα, όταν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαπραγματεύεται Συμφωνίες Εμπορίου με Τρίτες Χώρες, να μπορεί να εξασφαλίζει καλύτερους όρους για τα πλοία με ευρωπαϊκή σημαία σε λιμάνια Τρίτων Χωρών, ώστε να ανοίξουν περισσότερες αγορές για τους Ευρωπαίους πλοιοκτήτες.

Τέλος, σύμφωνα με τις επισημάνσεις του κ. Δημητριάδη, η κ/ πλευρά θεωρεί ότι τα υπό εξέταση μέτρα θα συμβάλουν στην προσπάθεια να πειστούν οι πλοιοκτήτες να μην εγκαταλείψουν την ευρωπαϊκή σημαία, ενώ θετική συμβολή σε αυτήν την προσπάθεια έχει και η συνειδητοποίηση της σημασίας της ναυτιλίας για την ενεργειακή απεξάρτηση της Ευρώπης. Μια ισχυρή ναυτιλία και ένας μεγάλος εμπορικός στόλος, υπό τον έλεγχο των κ-μ, διασφαλίζει την τήρηση των επίτευτων ασφάλειας που έχει θεσπίσει η ΕΕ, την ενεργειακή απεξάρτηση από τη Ρωσία καθώς και τους κλιματικούς στόχους για τον πράσινο μετασχηματισμό (μείωση καθαρών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, κατά τουλάχιστον, 55% έως το 2030), στον οποίο σημαντικό κομμάτι αφορά τη ναυτιλία.

2.2 Η πορεία του κυπριακού τουρισμού το 2022

Το 2022, ο κ/τουρισμός έκανε σημαντικά βήματα πλήρους ανάκαμψης, μετά το σημαντικό αντίκτυπο που είχε η πανδημία COVID-19 στον κλάδο και τις σχετικές προκλήσεις που κλήθηκε να αντιμετωπίσει.

Σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία της Κύπρου, ο αριθμός των αφίξεων τουρισμού στην Κύπρο, το 2022, ξεπέρασε το όριο των 3,2 εκατ. (3.201.080) επισκεπτών, σημειώνοντας αύξηση 65%, σε σύγκριση με το 2021 (1,94 εκατομμύρια αφίξεις). Σε σύγκριση με το έτος ρεκόρ 2019, οι αφίξεις ανέκαμψαν περισσότερο από το 80% του όγκου του 2019 (συνολικά μείωση 19,5%). Παράλληλα, στην τελευταία έκδοση του Παγκόσμιου Βαρόμετρου Τουρισμού του UNWTO (Ιαν. 2023), αναφέρεται ότι οι τουριστικές αφίξεις στην Κύπρο κινήθηκαν σε ικανοποιητικά επίπεδα, σε σχέση με τις παγκόσμιες τουριστικές αφίξεις.

Σύμφωνα με στοιχεία του κ Υφυπουργείου Τουρισμού, το τουριστικό ενδιαφέρον για την Κύπρο, όπως αντικατοπτρίζεται από τις αναζητήσεις στο Google, κατέγραψε αύξηση, περίπου +120%, σε σύγκριση με το αντίστοιχο ποσοστό του 2021 και αύξηση +47% σε σύγκριση με τα στοιχεία του 2019. Από την ανάλυση των συνολικών αναζητήσεων καταλυμάτων σε ελκυστικές τουριστικές περιοχές προέκυψε ότι η πλειονότητα των αναζητήσεων αφορούσε την περιοχή της Αμμοχώστου, που αντιπροσωπεύει το 45,9% του συνόλου και ακολουθεί η περιοχή της Πάφου με 41,6%, η Λεμεσός και η Λάρνακα το 4,3% του συνόλου, αντίστοιχα, οι αγροτικές/ορεινές περιοχές το 2,3% και η Λευκωσία στο 1,6% των αναζητήσεων στο Google.

Στο πλαίσιο της ανάκαμψης των τουριστικών αγορών η Ευρώπη, συνολικά, ανέκτησε τις περισσότερες από τις απώλειες του μεριδίου της σε τουριστικές αφίξεις (μείωση -21,4%, έναντι του 2019), ενώ οι προορισμοί της Νότιας Ευρώπης και της Μεσογείου (ανταγωνιστικοί προορισμοί της Κύπρου), καταγράφουν και το 2022, κατά μέσο όρο, μείωση, -18,4% σε σχέση με τα αντίστοιχα επίπεδα του 2019.

Ωστόσο, παρά τη σημαντική πτώση των αφίξεων από τη Ρωσία και την Ουκρανία, ο συστηματικός αναπροσανατολισμός των προσπαθειών της κ/αγοράς προς τις τουριστικές αγορές της Ευρωπαϊκής Ένωσης βελτίωσε την κατάσταση.

Ειδικότερα:

- οι συνολικές αφίξεις τουριστών από χώρες της ΕΕ στην Κύπρο αυξήθηκαν από 1,05 εκατομμύρια, το 2019, σε 1,30 εκατ., το 2022 (συνολική αύξηση 24,2%),
- τις μεγαλύτερες αυξήσεις εμφάνισαν η Πολωνία αύξηση (+133%), η Γερμανία (+31,0%), η Αυστρία (+57,4%), η Δανία (+66,7%), η Γαλλία (+97,0%) και η Ουγγαρία (+58,9%),
- ο αριθμός των αφίξεων τουριστών από Πολωνία, Αυστρία, Δανία, Γαλλία, Ουγγαρία, Σλοβακική Δημοκρατία, Ιταλία, Τσεχία, Ισπανία και Μάλτα, το 2022, σημείωσαν ιστορικά επίπεδα ρεκόρ, ενώ οι

αφίξεις από Γερμανία κατέγραψαν τις καλύτερες επιδόσεις τους των τελευταίων είκοσι (20) ετών,

- το μερίδιο των χωρών της ΕΕ στις συνολικές αφίξεις αυξήθηκε από 26,4%, το 2019, σε 40,8%, το 2022. Την ίδια στιγμή, οι παραδοσιακές αγορές έχουν ανακάμψει και πλησιάζουν τα αντίστοιχα επίπεδα του 2019 (Ηνωμένο Βασίλειο, 91,1%, Ισραήλ, 94,4% και Ελλάδα, 99,0%).

Με βάση τα στοιχεία του 2022, περίπου το 81% των τουριστών επισκέφτηκε την Κύπρο για λόγους διακοπών, το 13% επισκέφτηκε φίλους και συγγενείς (VFR) και το 6% ταξίδεψε για επαγγελματικούς λόγους.

Σε σύγκριση με τις αφίξεις τουριστών, τα έσοδα από τον τουρισμό έχουν σημειώσει ακόμη καλύτερα αποτελέσματα, το 2022. Τα έσοδα από τον τουρισμό για την περίοδο Ιανουαρίου-Νοεμβρίου 2022, υπολογίζονται σε 2.381,6 εκ. Ευρώ, (1.459,6 εκ. την αντίστοιχη περίοδο του 2021, καθώς και 382,9 εκ. Ευρώ την ίδια περίοδο του 2020), με βάση τα αποτελέσματα της Έρευνας Ταξιδιωτών που διενεργεί η Στατιστική Υπηρεσία. Την ίδια περίοδο του 2019, που θεωρείται έτος ρεκόρ, τα έσοδα είχαν ανέλθει σε 2.628,4 εκ. Ευρώ.

2.3 Υπογραφή Μνημονίου Ναυτιλιακής Συνεργασίας Κύπρου - Ηνωμένου Βασιλείου

Στο πλαίσιο διεύρυνσης των διμερών οικονομικο-εμπορικών σχέσεων της Κύπρου με σημαντικά ναυτιλιακά κράτη, με σκοπό την αμοιβαία επωφελή συνεργασία στον τομέα της ναυτιλίας, αλλά και την από κοινού αντιμετώπιση των προκλήσεων, που αντιμετωπίζει ο τομέας, ο απερχόμενος κ/Υφυπουργός Ναυτιλίας κ. Β. Δημητριάδης και ο Βρετανός Υπάτος Αρμοστής στην Κύπρο, κ. Ifan Siddiq, εκ μέρους της αρμόδιας βρετανίδας Υπουργού, υπέγραψαν στο Υφυπουργείο Ναυτιλίας, στις 21/2 τ.έ. Μνημόνιο Συνεργασίας.

Είχε προηγηθεί της υπογραφής διμερούς διαδικτυακή συνάντηση εθιμοτυπικού χαρακτήρα, μεταξύ του Υφυπουργού Ναυτιλίας και της βρετανίδας ομολόγου του, κατά την οποία συζητήθηκαν θέματα κοινού ενδιαφέροντος, που θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν στο Μνημόνιο.

Σύμφωνα με σχετική ανακοίνωση το Μνημόνιο Συνεργασίας επιβεβαιώνει την αμοιβαία βούληση του Υφυπουργείου Ναυτιλίας (ΥΦΥΝ) και του Βρετανικού Υπουργείου Μεταφορών για ενίσχυση της συνεργασίας τους. Το εν λόγω Μνημόνιο καθορίζει, ουσιαστικά, το πλαίσιο της συνεργασίας τους, τόσο σε διμερές, όσο και σε πολυμερές επίπεδο (κοινή συμμετοχή σε διεθνείς οργανισμούς, όπως τον Διεθνή Ναυτιλιακό Οργανισμό και τη Βρετανική Κοινοπολιτεία), με στόχο την αντιμετώπιση των προκλήσεων, που αντιμετωπίζει ο τομέας, ιδίως μετά το BREXIT.

Το Μνημόνιο περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, τη διοργάνωση εργαστηρίων και εκπαιδευτικών σεμιναρίων, ανάμεσα στις ναυτιλιακές διοικήσεις των δύο κρατών, την ενθάρρυνση συνεργασιών της ναυτιλιακής

βιομηχανίας των δύο πλευρών σε θέματα θαλάσσιας ασφάλειας, προστασίας, απανθρακοποίησης της ναυτιλίας, προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος, βελτίωσης των συνθηκών εργασίας των ναυτικών, προώθησης της έρευνας, της καινοτομίας και του ψηφιακού μετασχηματισμού στον τομέα, αντιμετώπισης των κινδύνων του κυβερνοχώρου καθώς και εφαρμογή των κυρώσεων, που επηρεάζουν τις θαλάσσιες μεταφορές.

Από την έναρξη της ρ/εισβολής στην Ουκρανία η κ/ναυτιλία καταγράφει απώλειες, 3,7 εκατομμυρίων κόρων (μονάδα μέτρησης ολικής χωρητικότητας), από την οποία, τα δύο (2) εκατομμύρια αφορούν στις κυρώσεις, ενώ το άλλο 1,7 εκατομμύριο εμπίπτει σε αναμενόμενες απώλειες. Παράλληλα, την ίδια περίοδο καταγράφεται εισροή δύο (2) εκατομμυρίων κόρων, με το κ/νηολόγιο να αποδεικνύεται ανθεκτικό και την ολική χωρητικότητα να κυμαίνεται στα 23,8 εκ. κόρους.

Αξίζει, τέλος, να σημειωθεί ότι εδώ και, περίπου ενάμιση χρόνο, το κ/Υφυπουργείο Ναυτιλίας διαμορφώνει την πολιτική του για τη ναυτιλία μέσα από την Εθνική Στρατηγική «SEA Change 2030», η οποία περιλαμβάνει τριάντα πέντε (35) αιεφόρες δράσεις. Από αυτές έχουν ήδη υλοποιηθεί οι είκοσι τρεις (23), ενώ ακόμη δύο (2) δρομολογούνται τους επόμενους μήνες.

2.4 Προκαταρκτική Συμφωνία FuelEU για πράσινη μετάβαση ναυτιλίας και νέος νόμος στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Εμπορίας Ρύπων για τη Ναυτιλία – Αντίδραση Κυπριακού Ναυτιλιακού Επιμελητηρίου

Το Κυπριακό Ναυτιλιακό Επιμελητήριο (KNE) με σχετική ανακοίνωσή του είχε άμεσα χαϊρετίσει την προκαταρκτική συμφωνία (23.3.23), μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της ΕΕ για το FuelEU Maritime.

Πρόκειται για προκαταρκτική συμφωνία, αναφορικά με τον Κανονισμό «FuelEU Maritime», που αποτελεί τμήμα της στρατηγικής των Βρυξελλών «Fit for 55», η οποία αυξάνει τη συμβολή του τομέα των θαλάσσιων μεταφορών στην επίτευξη του στόχου που έχει τεθεί, σε επίπεδο ΕΕ, για τη μείωση των καθαρών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, κατά τουλάχιστον 55% έως το 2030 καθώς και την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050.

Με βάση όσα αποφάσισαν τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, το μείγμα των ναυτιλιακών καυσίμων πρέπει να αποτελείται, κατά τουλάχιστον 2%, από ανανεώσιμα καύσιμα μέχρι το 2034, θεσπίζοντας, κατ' αυτόν τον τρόπο, ένα πρότυπο καυσίμων για τα πλοία, που οδηγεί τον τομέα της ναυτιλίας προς την υιοθέτηση ανανεώσιμων καυσίμων και καυσίμων χαμηλών εκπομπών καθώς και τη σταδιακή απαλλαγή του από τα ορυκτά καύσιμα. Παράλληλα, τα πλοία θα πρέπει να μειώσουν σταδιακά τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου κατά την κατανάλωση ενέργειας (2% από το 2025, 6% από το 2030, 14,5% από το 2035, 31% από το 2040, 62% από το 2045 και 80% από το 2050).

Η νομοθεσία, η οποία προβλέπει και ηλεκτροδότηση των πλοίων από τη στεριά, θα εφαρμοστεί σε όλα τα επιβατηγά και εμπορικά πλοία χωρητικότητας άνω των 5.000 GT (τα οποία ευθύνονται για το 90% των εκπομπών CO₂), που προσεγγίζουν ή αναχωρούν από λιμάνια της ΕΕ. Επίσης, θα έχει εφαρμογή και για το 50% της ενέργειας που χρησιμοποιείται εν πλω, όταν ο λιμένας αναχώρησης ή άφιξης βρίσκεται εκτός της ΕΕ ή σε εξόχως απόκεντρες περιοχές της. Επιπρόσθετα, η ΕΕ θα επανεξετάσει τους κανόνες, έως το 2028 για να αποφασίσει, εάν θα επεκταθούν οι κανόνες περί μείωσης εκπομπών σε μικρότερα πλοία, όπως αυτά με ολική χωρητικότητα, άνω των 400 τόνων ή εάν θα αυξήσει το μερίδιο της ενέργειας, που οφείλουν να χρησιμοποιούν τα πλοία, που καταπλέουν από τρίτες χώρες.

Η συμφωνία, επίσης, παρέχει περισσότερες πιστώσεις ως κίνητρο για την προσαρμογή του τομέα, οι οποίες θα λάβουν και τη μορφή απαλλαγής για τους πλοιοκτήτες, που χρησιμοποιούν Ανανεώσιμα Καύσιμα Μη Βιολογικής Προέλευσης (RFNBO) από το 2025 έως το 2034, ενώ θέτει ως στόχο τη χρήση ανανεώσιμων καυσίμων σε ποσοστό τουλάχιστον 2% από το 2034.

Επιπρόσθετα, από το 2030, τα φορτηγά πλοία μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων και τα επιβατηγά πλοία, όσο βρίσκονται σε αποβάθρες σημαντικών λιμένων της ΕΕ, θα υποχρεούνται να ηλεκτροδοτούνται από την ξηρά για το σύνολο της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας σε αυτά. Ο κανόνας αυτός θα επεκταθεί και στα υπόλοιπα λιμάνια της ΕΕ από το 2035 εάν διαθέτουν χερσαία παροχή ηλεκτρικής ενέργειας.

Σύμφωνα με κ/ ναυτιλιακούς κύκλους, η συμφωνία συμβάλλει στη δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών για την ενεργειακή μετάβαση της ναυτιλίας, δεδομένου ότι παρέχει σαφείς κλιματικούς στόχους και καθοδήγηση για τη βιομηχανία, αναφορικά με τα καύσιμα, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν.

Σημειώνεται, επίσης, ότι προκειμένου να επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι, είναι σημαντικό ο εν λόγω Κανονισμός να ενθαρρύνει την παραγωγή καθαρών καυσίμων αποδίδοντας, πιο κεντρικό ρόλο στους προμηθευτές καυσίμων δεδομένου ότι «το Κυπριακό Ναυτιλιακό Επιμελητήριο πάντα υποστήριζε τον σημαντικό ρόλο των προμηθευτών καυσίμων ως αναγκαιότητα για την επιτυχία του κανονισμού FuelEU». Ο ρόλος των παραγωγών και προμηθευτών ναυτιλιακών καυσίμων, ο οποίος θα προσδιοριστεί αναλυτικά στον Κανονισμό FuelEU Maritime είναι κρίσιμος καθώς, χωρίς την αναγνώριση του, δεν θα είναι δυνατή η απεξάρτηση του κλάδου από τον άνθρακα.

Τέλος, σύμφωνα με εδώ ναυτιλιακούς παράγοντες, η συμφωνία εγγυάται μακροπρόθεσμους κανόνες, ώστε να μην αποτραπούν οι επενδύσεις, για τις οποίες δίδονται και κίνητρα. Εκτιμάται ότι οι ναυτιλιακές εταιρείες και τα λιμάνια μπορούν να αξιοποιήσουν τους πόρους τους, τόσο για την επίτευξη του μεγαλύτερου δυνατού κλιματικού οφέλους, όσο και τη βέλτιστη σχέση ποιότητας-τιμής των παρεχόμενων ναυτιλιακών υπηρεσιών, προστατεύοντας τις θέσεις

εργασίας των ναυτικών, των λιμενεργατών και των εργαζομένων στους εξαγωγικούς κλάδους.

Στο πλαίσιο των ανωτέρω σημαντική θεωρείται η επίσημη έγκριση από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (21.4.23) του νέου νόμου στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Εμπορίας Ρύπων για τη Ναυτιλία (EU ETS). Σε ανακοίνωση του για το θέμα, το ΚΝΕ (Κυπριακό Ναυτιλιακό Επιμελητήριο) αναφέρει πως ο νέος νόμος, που εγκρίθηκε υιοθετεί το αίτημα της Ένωσης Ευρωπαίων Πλοιοκτητών (European Community Shipowners' Associations - ECSA) να διατεθεί ποσό από τα έσοδα, που προέρχονται από τα δικαιώματα εκπομπών ρύπων του EU ETS για την απανθρακοποίηση της ναυτιλίας.

Σύμφωνα με το ΚΝΕ, τουλάχιστον 20 εκατ. δικαιώματα εκπομπών από τη ναυτιλία, τα οποία αντιστοιχούν σε περίπου 2 δισ. Ευρώ, υπό την τρέχουσα τιμή, ανά τόνο διοξειδίου του άνθρακα, που εκτέμπεται από τη ναυτιλία θα διατεθούν μέσα από το Ταμείο Καινοτομίας στην έρευνα και καινοτομία για τη ναυτιλία, για τη δημιουργία τεχνολογιών παραγωγής καθαρότερων καυσίμων και την αποτελεσματική ενεργειακή μετάβαση της ναυτιλίας.

Τέλος, το Επιμελητήριο δεσμεύεται να συνεχίσει, μέσω της ECSA, να υποστηρίζει ενεργά την πράσινη μετάβαση της ναυτιλίας, σε ένα βιώσιμο πλαίσιο, που διασφαλίζει ταυτόχρονα την ανταγωνιστικότητά της.

2.5 Ακτοπλοϊκή σύνδεση Ελλάδος- Κύπρου. Έναρξη δρομολογίων 2023

Τη Δευτέρα 10/4 ανακοινώθηκαν σε δημοσιογραφική διάσκεψη, στην οποία συμμετείχε και το κ/Υφυπουργείο Ναυτιλίας όλες οι πληροφορίες για τα εισιτήρια καθώς και το πότε θα ανοίξει η πλατφόρμα αγοράς εισιτηρίων για την ακτοπλοϊκή σύνδεση Ελλάδος- Κύπρου για το τρέχον έτος. Εκ μέρους της Scandro Holding Ltd υπήρξε η ενημέρωση ότι την έκδοση εισιτηρίων στην Κύπρο θα αναλάβει η εταιρεία «Orthodoxou Travel», ενώ στην Ελλάδα η εταιρεία «bbtair». Στην Κύπρο τα εισιτήρια θα διατίθενται δικτυακά αλλά και από τα κατά τόπους γραφεία της «Orthodoxou Travel».

Η έναρξη των ακτοπλοϊκών δρομολογίων αναμένεται την Τετάρτη 31 Μαΐου τ.έ. στις 13:00 με το πλοίο Daleela να εκτελεί το πρώτο δρομολόγιο από τη Λεμεσό προς τον Πειραιά. Η ιδιοκτήτρια εταιρεία του πλοίου, Scandro Holding Ltd, ανήρτησε στην ιστοσελίδα της, τόσο τις ημερομηνίες των δρομολογίων, όσο και τις τιμές για καμπίνες, αεροπορική καρέκλα αλλά και μεταφορά οχημάτων. Σημαντική εξέλιξη αποτελεί το γεγονός ότι φέτος θα γίνουν δρομολόγια και από τη Λάρνακα. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την ενημέρωση της Scandro Holding Ltd, θα γίνουν συνολικά 22 δρομολόγια από την Κύπρο προς Πειραιά. Τα 14 θα έχουν αφετηρία τη Λεμεσό και τα 8 θα ξεκινούν από τη Λάρνακα. Από τη Λεμεσό θα φύγει το πρώτο δρομολόγιο στις 31 Μαΐου τ.ε. και το τελευταίο θα αναχωρήσει από Λεμεσό την Κυριακή 23 Ιουλίου τ.ε. και θα επιστρέψει από Πειραιά στις 26 Ιουλίου τ.ε. Ακολούθως, η αφετηρία θα μεταφερθεί στο λιμάνι της

Λάρνακας. Το πρώτο δρομολόγιο από τη Λάρνακα θα αναχωρήσει για Πειραιά το Σάββατο 29 Ιουλίου τ.έ. το μεσημέρι και το τελευταίο την Παρασκευή 1η Σεπτεμβρίου τ.ε., με επιστροφή στη Λάρνακα από τον Πειραιά το Σάββατο 2 Σεπτεμβρίου τ.ε. Σημειώνεται ότι το ταξίδι από Λεμεσό διαρκεί περίπου 30 ώρες, ενώ από Λάρνακα 2 ώρες επιπλέον, δηλαδή περίπου 32 ώρες.

Σε ότι αφορά στο κόστος του ταξιδιού υπάρχει μικρή διαφοροποίηση στην τιμή του εισιτηρίου μεταξύ Λεμεσού και Λάρνακας. Η διαφορά οφείλεται όχι στην τιμή του ναύλου, αλλά στη διαφορά λιμενικών φόρων της Λάρνακας και της Λεμεσού αντίστοιχα. Για παράδειγμα για εισιτήρια σε μονόκλινη καμπίνα πρώτης θέσης η τιμή με επιστροφή από Λεμεσό είναι στα 145,98 Ευρώ, ενώ η ίδια καμπίνα από Λάρνακα τιμάται 138,60 Ευρώ. Οι φόροι για ενήλικες στο λιμάνι της Λεμεσού είναι 32,99 Ευρώ για μονή διαδρομή, ενώ στη Λάρνακα οι φόροι ανέρχονται σε 29,30 Ευρώ. Έτσι για το ταξίδι με επιστροφή η διαφορά είναι περίπου 7 Ευρώ. Αξίζει να αναφέρουμε και τις τιμές για την αεροπορική καρέκλα (ταξίδι χωρίς καμπίνα δηλαδή). Από τη Λεμεσό με επιστροφή η τιμή ανέρχεται στα 75,98 Ευρώ με επιστροφή, ενώ από τη Λάρνακα η τιμή για αεροπορική καρέκλα είναι τα 68,60 Ευρώ. Αξιοσημείωτο είναι δε, το γεγονός ότι η τιμή του ναύλου από την εταιρεία για την αεροπορική καρέκλα είναι μόλις 5 Ευρώ. Το υπόλοιπο ποσό αντιστοιχεί στους λιμενικούς φόρους.

Η μεταφορά οχήματος θα κοστίσει με επιστροφή 212,98 Ευρώ στη Λάρνακα, ενώ στη Λεμεσό 223,10 Ευρώ. Η μεταφορά μοτοσυκλέτας από τη Λάρνακα κοστίζει με επιστροφή 140,94 Ευρώ, ενώ από Λεμεσό 141,80 Ευρώ. Σημειώνεται ότι το κόστος για μεταφορά οχήματος είναι επιπλέον τους κόστους του εισιτηρίου για τον επιβάτη/οδηγό. Για μεταφορά κατοικίδιου και από τα δύο λιμάνια ισχύουν οι ίδιες τιμές. Το κόστος για κατοικίδιο σε καμπίνα θα είναι 100 Ευρώ με επιστροφή και στο κυνοτροφείο 70 Ευρώ με επιστροφή. Επίσης, φέτος, θα υπάρχει η δυνατότητα και χρήση διαδικτύου στο πλοίο για όσους το επιθυμούν με επιπλέον χρέωση.

Σύμφωνα με την ανάδοχο εταιρεία, πέρσι συνολικά ταξίδεψαν με το πλοίο 7.500 πολίτες και μεταφέρθηκαν 2.500 οχήματα. Μεταξύ αυτών 2.280 άτομα, τα οποία υποφέρουν από αεροφοβία, φοιτητές που ήθελαν να μεταφέρουν μεγάλα φορτία και δεν τους επιτρέπεται αεροπορικά να το πράξουν, αλλά και πολίτες που, λόγω κόστους αεροπορικών εισιτηρίων, δεν είχαν ποτέ την ευκαιρία να βγουν εκτός κυπριακών συνόρων και το έπραξαν για πρώτη φορά με το πλοίο μεταβαίνοντας στην Ελλάδα. Μάλιστα, φέτος, η ανάδοχος εταιρεία αναμένει περισσότερος κόσμος να αξιοποιήσει την ακτοπλοϊκή σύνδεση, αφού η ζήτηση καταγράφεται ήδη αισθητά μεγαλύτερη.

Τέλος, αναφέρουμε ότι σύμφωνα με πληροφορίες ναυτιλιακών κύκλων η κ/ Υφυπουργός Ναυτιλίας κ. Μ. Χατζημανώλη και η εταιρεία Scandro Holding Ltd συνεχίζουν τις επαφές τους με λιμένες του Ισραήλ για να ξεκινήσει η ακτοπλοϊκή σύνδεση και με το Ισραήλ.

Είναι δε πιθανό να προκύψει συμφωνία και να γίνουν κάποια δρομολόγια ήδη εντός του 2023.

3. ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

3.1 Ιστοσελίδα τουρκικής τράπεζας στην Κύπρο αυτοαποκαλούμενης ως Turkish International Investment Bank

Σε ενέργειες για να κατέβει ο ιστότοπος της αυτοαποκαλούμενης «Turkish International Investment Bank», η οποία εμφανίζεται να έχει Γραφείο Αντιπροσωπείας στην Κύπρο, προέβη η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, σύμφωνα με δημοσιεύματα (εφημερίδα Πολίτης, 17 τ.μ.). Δεν αποκλείεται να υπάρξει και σχετική ενημέρωση προς το ευρύ κοινό. Σε έλεγχο της Αστυνομίας στην εμφανιζόμενη διεύθυνση, διαπιστώθηκε ότι δεν υπήρχε κάποια «τράπεζα».

Σύμφωνα με άτομο που διαθέτει κ/κινητό και εμφανίζεται ως υπάλληλος πωλήσεων και υπαρκτό πρόσωπο στο LinkedIn, η τράπεζα είναι διαδικτυακή και ο μόνος λόγος που διαθέτει κυπριακή διεύθυνση στην ιστοσελίδα τους είναι για διευκόλυνση συναντήσεων. Η ίδια πηγή, η οποία απέφυγε να αναφέρει ότι η «Turkish International Investment Bank» είναι η ίδια τράπεζα, ανέφερε ότι οι μέτοχοι της «τράπεζας» είναι Τούρκοι και η παρουσία της «τράπεζας» εκτείνεται στα κατεχόμενα, τη Λιθουανία και την Πολωνία και προσφέρει στους πελάτες της διάφορες επιλογές για την αξιοποίηση των χρημάτων τους, λειτουργώντας ως ατζέντης.

Η «Turkish International Investment Bank» (<https://turkishinternationalbu.com/contact-us>), διαθέτει δική της σελίδα και στο LinkedIn, όπου παρουσιάζονται και τα μέλη του προσωπικού της και δίνει την εντύπωση ότι είναι ένας πολυσχιδής οικονομικός οργανισμός. Όπως επιβεβαιώνει έρευνα της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, η «Turkish International Investment Bank», η οποία στον ιστότοπο της αναφέρει ότι διαθέτει γραφείο αντιπροσωπείας στην Κύπρο, έχει μόνο διαδικτυακή παρουσία και δεν υφίσταται αδειοδοτημένο ίδρυμα με το συγκεκριμένο όνομα.

Η «επενδυτική τράπεζα» εμφανίστηκε πέρυσι για πρώτη φορά και ο ιστότοπος της «κατέβηκε» με ενέργειες της αστυνομίας. Σε επιτόπιο έλεγχο στην εμφανιζόμενη διεύθυνση επιβεβαιώθηκε η ανυπαρξία κάποιας «τράπεζας».

Ο ιστότοπος, που μοιάζει με αυτόν που είχε εμφανιστεί πέρυσι, έχει εκδόσεις σε τρεις γλώσσες (αγγλικά, τουρκικά και ρώσικα) και φέρεται να προσφέρει τραπεζικές εργασίες όπως άνοιγμα τραπεζικού λογαριασμού, υπηρεσίες υποστήριξης ηλεκτρονικού εμπορίου, κάρτες πληρωμών με το σήμα της Visa της Union Pay και λογαριασμούς καταθέσεων, με το προσφερόμενο επιτόκιο να ανέρχεται στο 7%.

Αξίζει, επίσης, να αναφερθεί ότι η «τράπεζα» είναι αδειοδοτημένη στη Δυτική Σαχάρα (η Αραβική Λαϊκή Δημοκρατία της Σαχάρας, γνωστή ως Δυτική Σαχάρα, ένα μερικώς αναγνωρισμένο κράτος από 45 κράτη μέλη του ΟΗΕ) και ότι η «τράπεζα» δεν εφαρμόζει οποιοσδήποτε διαδικασίες, όπως είναι το CRS και το FATCA.

Ειδικότερα, σημειώνεται ότι:

- το CRS (Κοινό Πρότυπο Αναφοράς) υποχρεώνει τα Πιστωτικά Ιδρύματα που διέπονται από αυτό να υποβάλλουν στις Κυπριακές Φορολογικές Αρχές στοιχεία, αναφορικά με λογαριασμούς που υπόκεινται σε υποβολή πληροφοριών. (δηλ. υποχρέωση παροχής πληροφοριών για τους λογαριασμούς που τηρούν σε μία κ/ τράπεζα κάτοικοι χωρών που έχουν υιοθετήσει το CRS)
- Νόμος των ΗΠΑ (FATCA - Νόμος περί Φορολογικής Συμμόρφωσης Αλλοδαπών Λογαριασμών) υποχρεώνει τα Πιστωτικά Ιδρύματα να υποβάλλουν στις Κυπριακές Φορολογικές Αρχές στοιχεία αναφορικά με λογαριασμούς που υπόκεινται σε υποβολή πληροφοριών, όπως αυτά καθορίζονται στη διμερή διακρατική συμφωνία για την εφαρμογή του FATCA (η Κύπρος συνεργάζεται με τις ΗΠΑ στον τομέα της φορολογικής συμμόρφωσης). Με βάση τον Νόμο περί Φορολογικής Συμμόρφωσης Αλλοδαπών Λογαριασμών οι κ/τράπεζες οφείλουν να αποκαλύπτουν λογαριασμούς που τηρούν πολίτες και εταιρείες των ΗΠΑ. Στο πλαίσιο αυτό, ενδέχεται να ζητούνται στοιχεία καταθετών, (χώρα διαμονής ή ο αριθμός της φορολογικής ταυτότητας).

3.2 Έκθεση του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού της ΕΚΤ για τις κυπριακές τράπεζες

Σε πρόσφατη Έκθεση του ο Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός (SSM) της ΕΚΤ (Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα) αναφέρει ότι οι κ/τράπεζες έχουν επιτελέσει σημαντική πρόοδο σε πολλούς δείκτες αποδοτικότητας, υπάρχουν όμως ακόμα πολλά περιθώρια βελτίωσης, ώστε να βρεθούν στο επίπεδο της κανονικότητας των άλλων τραπεζών του ευρωπαϊκού χώρου. Οι μεγάλες τομές της τελευταίας δεκαετίας είχαν ως αποτέλεσμα να μην θυμίζουν καθόλου τις τράπεζες που βρέθηκαν εντός της τραπεζικής κρίσης του 2013. Φαίνεται, όμως, ότι εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν προβλήματα, τα οποία καλούνται να αντιμετωπίσουν. Συγκεκριμένα έχουν πολύ χαμηλή απόδοση ιδίων κεφαλαίων (ROE), μεγάλο κόστος προς τα έσοδα (cost to income) και μεγάλο ποσοστό ΜΕΔ (μη εξυπηρετούμενων δανείων), τα οποία παρά τη μεγάλη πρόοδο με πωλήσεις, διαγραφές και οργανική μείωση, παραμένουν ως ποσοστό, το μεγαλύτερο, σε σχέση με όλες τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Σύμφωνα με τα δεδομένα του SSM στον δείκτη απόδοσης ιδίων κεφαλαίων (ROE) για το τρίτο τρίμηνο του 2022 η Κύπρος βρίσκεται στις χαμηλότερες θέσεις, με ποσοστό μόλις 0,32%. Χαμηλότερα από την Κύπρο βρίσκεται μόνο η Μάλτα, έχοντας αρνητικό ROE στο 1,36%. Ο δείκτης, ο οποίος εξετάζει κατά πόσον οι τράπεζες χρησιμοποιούν τα κεφάλαιά τους για να παράξουν κέρδη, οι τράπεζες από άλλα 16 κράτη αποδεικνύονται ικανότερες. Ο χαμηλότερος δείκτης είναι το 3,22% των τραπεζών της Ιρλανδικής

Δημοκρατίας και ο υψηλότερος το 18,8% των τραπεζών από την Σλοβενία.

Σχετικά με τον δείκτη του κόστους προς τα έσοδα (cost to income) οι τράπεζες στην Κύπρο είχαν στο τρίτο τρίμηνο του 2022 κόστος προς έσοδα της τάξης του 84,7%, οι τράπεζες του Λουξεμβούργου 79,9% και οι τράπεζες της Δημοκρατίας της Ιρλανδίας 69,4%.

Η Κύπρος έχει μειώσει τα ΜΕΔ (μη εξυπηρετούμενα δάνεια) της από 28 δισ. Ευρώ το 2014 σε 2,85 δισ. Ευρώ, εντός του 2022, παραμένει, όμως, η χώρα με τα περισσότερα μη εξυπηρετούμενα δάνεια σε σχέση με τον συνολικό δανεισμό που έχει παραχωρήσει. Το ποσοστό των ΜΕΔ στις κυπριακές τράπεζες ανέρχεται στο 7,5%, στις ελληνικές τράπεζες στο 6,82%, στις πορτογαλικές στο 3,51%, στις ισπανικές στο 3,31% και στις ιταλικές στο 3,15%. Τα λιγότερα ΜΕΔ αναλογικά έχουν οι εσθονικές τράπεζες με 0,85%, οι λιθουανικές με 0,91% και οι λετονικές με 1,18%.

Αρνητική επίδοση καταγράφουν οι κ/τράπεζες και στο κόστος κινδύνου (COR), το οποίο ανέρχεται στο υψηλό 1,13%, με την αμέσως επόμενη χειρότερη επίδοση να καταγράφεται από τις ισπανικές τράπεζες με 1,03%. Ακολουθούν οι ελληνικές τράπεζες με 0,89%, ενώ στις καλύτερες θέσεις βρίσκονται οι τράπεζες από την Ιρλανδία, την Εσθονία, τη Λιθουανία και το Λουξεμβούργο.

Οι κ/τράπεζες έχουν, επίσης, και τον δεύτερο χειρότερο δείκτη δανείων προς τις καταθέσεις (loan to deposit ratio). Ο δείκτης ανέρχεται στο 52,86%, τη στιγμή που ο δείκτης δανείων προς καταθέσεις στη Μάλτα είναι 52,51%, στη Γερμανία 121%, στην Ολλανδία 114,98% και στη Γαλλία 108,4%. Η τρέχουσα πάντως χρονική συγκυρία της αύξησης των επιτοκίων ευνοεί τις κ/τράπεζες, οι οποίες, λόγω ακριβώς αυτού του ποσοστού, διαθέτουν πλεονάζουσα ρευστότητα.

Από την άλλη πλευρά οι κ/τράπεζες, όπως προαναφέρθηκε, έχουν επιδείξει μεγάλη πρόοδο σε δομικούς συντελεστές, όπως για παράδειγμα τον κεφαλαιακό δείκτη, ή αλλιώς στον συνολικό δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας (CAD). Σύμφωνα με τα στοιχεία του SSM ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας των κ/τραπεζών ανέρχεται σε 20,94% (η 5η καλύτερη επίδοση σε σχέση με όλες τις τράπεζες των χωρών που εποπτεύει ο Μηχανισμός). Τον μεγαλύτερο δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας έχουν οι εσθονικές τράπεζες με 24,07%, οι λετονικές με 23,98%, οι τράπεζες από τη Μάλτα με 21,92% και οι ιρλανδικές με 21,15%. Το χαμηλότερο δείκτη CAD τον έχουν οι ισπ/τράπεζες, στο 16,24%.

Ο δείκτης ρευστότητας (liquidity coverage ratio - LCR), των κυπριακών τραπεζών ανέρχεται στο 354,68%, ο δεύτερος μεγαλύτερος στο σύνολο των υπό εξέταση χωρών. Από τις χώρες με υψηλό δείκτη ρευστότητας ενδεικτικά αναφέρουμε τη Μάλτα με 390,6% και τη Λετονία με 304,93%. Ενώ στις χώρες με χαμηλό δείκτη ρευστότητας συναντούμε το Λουξεμβούργο με 149,17% και την Ολλανδία με 160,28%.

Η εν λόγω Έκθεση του SSM, για το τρίτο τρίμηνο του 2022,

βασίζεται σε στοιχεία 111 ευρωπαϊκών τραπεζών. Σύμφωνα με τους μέσους όρους των ευρωπαϊκών τραπεζών που εποπτεύει, η μέση απόδοση των ιδίων κεφαλαίων (ROE) ανέρχεται στο 7,55%, το μέσο κόστος προς έσοδα (cost to income) ανέρχεται στο 61,43%, το μέσο κόστος κινδύνου (COR) στο 0,48%, ο μέσος όρος του δείκτη ΜΕΔ στις τράπεζες στο 2,29%, ο μέσος όρος δανείων προς καταθέσεις (loan to deposit ratio) στο 104,8% και ο δείκτης ρευστότητας στο 162,03%.

3.3 Κλείσιμο λογαριασμών Ρώσων Πολιτών από την Τράπεζα Κύπρου

Η Τράπεζα Κύπρου άρχισε στις 18.4. τ.έ. να ενημερώνει τους πελάτες της, οι οποίοι είναι Ρώσοι πολίτες ότι θα κλείσουν οι λογαριασμοί τους. Σύμφωνα με τραπεζικούς κύκλους, η Τράπεζα Κύπρου έχει αποστείλει περίπου 6.000 επιστολές σε Ρώσους, φυσικά και νομικά πρόσωπα, με τις οποίες τους πληροφορεί ότι προτίθεται να κλείσει όλους τους λογαριασμούς που έχουν στην τράπεζα, εκτός εάν παρουσιάσουν εντός εύλογου χρονικού διαστήματος αξιόπιστα στοιχεία ότι διαμένουν νόμιμα στην Κύπρο. Αυτά τα στοιχεία περιλαμβάνουν τόπο διαμονής, λογαριασμούς ηλεκτρικού ρεύματος, φορολογικές δηλώσεις κ.α. Διευκρινίζεται ότι οι επιστολές δεν απευθύνονται σε Ρώσους, οι οποίοι διαμένουν κανονικά στην Κύπρο, αλλά σε Ρώσους, οι οποίοι είναι εκτός Κύπρου και εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά διακινούν λεφτά μέσω λογαριασμών τους στην κυπριακή τράπεζα. Στόχος των ενεργειών αυτών της Τράπεζας Κύπρου ενδέχεται να είναι η ύπαρξη εισοδήματος από επιχειρηματική δραστηριότητα στην Ρωσία που υπόκειται σε κυρώσεις (για παράδειγμα μερισμάτων ή μισθών υπαλλήλων εταιρειών, που υπόκεινται σε κυρώσεις και οι οποίοι εργάζονται με τηλεργασία), όπως επίσης και «άτυπη» άδεια διαμονής (θεώρηση «επισκέπτη») ή διαμονή στην Κύπρο με θεώρηση «ψηφιακού νομάδα».

Η Τράπεζα Κύπρου θεωρείται η μεγαλύτερη στην Κύπρο. Στο τέλος του 2022 οι τραπεζικές καταθέσεις των Ρώσων (εξαιρουμένων των κυπριακών εταιρειών που ανήκουν σε Ρώσους πολίτες) παρουσίασαν αύξηση 6% σε σχέση με το 2021. Υπολογίζεται ότι περίπου το 15% του συνόλου των Ρώσων, που ζουν στην Κύπρο ενδέχεται να έχουν λογαριασμούς στην Τράπεζα Κύπρου. Η τράπεζα, πάντως, δεν έχει επί του παρόντος δραστηριότητες στη Ρωσία και την Ουκρανία, όπως αναφέρει το πιστωτικό ίδρυμα σε Έκθεσή του καθώς πούλησε τη ρωσική «θυγατρική» της τράπεζα Uniastrium Bank το 2015. Είναι, επίσης, γεγονός ότι η Τράπεζα Κύπρου έχει κλείσει και κατά το παρελθόν λογαριασμούς Ρώσων πολιτών. Συχνά μάλιστα υπέπυταν σ' αυτήν διαδικασία ακόμη και λογαριασμοί παλαιών πελατών, με πολυετή παραμονή στην Κύπρο.

Το κλείσιμο των τραπεζικών λογαριασμών Ρώσων πολιτών αποτυπώνει τις ανησυχίες του οικονομικού επιτελείου της κυβέρνησης για επιβολή βρετανικών και αμερικανικών κυρώσεων, οι οποίες απαγορεύουν την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών,

υπηρεσιών μάρκετινγκ, πληροφορικής, νομικών και τεχνικών υπηρεσιών σε εταιρείες και ιδιώτες από τη Ρωσία. Κανένα τραπεζικό ίδρυμα στην Κύπρο δεν μπορεί να διακινδυνεύσει να κάνει συναλλαγή και να μεταφέρει χρήματα σε φυσικά και νομικά πρόσωπα, τα οποία υπόκεινται σε κυρώσεις γιατί απλά κινδυνεύει και το ίδιο να του επιβληθούν κυρώσεις. Ειδικότερα, η κίνηση της Τράπεζας Κύπρου εκτιμάται ότι σχετίζεται με την πρόσφατη επέκταση των κυρώσεων αποκλεισμού των ΗΠΑ για τη βοήθεια στην παράκαμψη προηγούμενων κυρώσεων. Η Τράπεζα Κύπρου από την έναρξη της επιβολής των κυρώσεων συμμορφώνεται με όλους τους περιορισμούς. Σε αυτό το πνεύμα είναι ευκολότερο για την τράπεζα να κλείσει λογαριασμούς Ρώσων παρά να αντιμετωπίσει πρόστιμα ή άλλα προβλήματα.

Άλλωστε, στο Υπουργείο Οικονομικών των ΗΠΑ υπάρχει η Διεύθυνση Ελέγχου Ξένων Περιουσιακών Στοιχείων (OFAC), η οποία παρακολουθεί τη συμμόρφωση με τις κυρώσεις, ενώ διατηρεί επίσης έναν κατάλογο SDN (Specially Designated Nationals And Blocked Persons List = Κατάλογος Ειδικώς Σηματομασμένων Οντοτήτων). Το να συμπεριληφθεί μια τράπεζα στον κατάλογο SDN σημαίνει ότι παγώνουν τα περιουσιακά της στοιχεία στις ΗΠΑ και απαγορεύεται να πραγματοποιεί πληρωμές σε USD σε οποιονδήποτε αμερικανό αντισυμβαλλόμενο. Απαγορεύεται επίσης η αγορά ξένων μετοχών και νομισμάτων, μέσω χρηματιστών αυτών των τραπεζών. Επίσης το 2022, το Υπουργείο Δικαιοσύνης των ΗΠΑ δημιούργησε την ομάδα KleptoCapture, που παρακολουθεί αν όσοι υπόκεινται σε κυρώσεις, ως απάντηση στην εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, συμμορφώνονται με αυτές.

Προβλήματα με το κλείσιμο λογαριασμών αντιμετωπίζουν εκτός των Ρώσων πελατών της Τράπεζας Κύπρου και οι Ρώσοι, οι οποίοι, εξυπηρετούνται από τις κυπριακές Ελληνική Τράπεζα και Alpha Bank, Cyrgus.

Ο Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, κ. Κ. Ηροδότου, ανέφερε στη σύσκεψη που έγινε στο Προεδρικό Μέγαρο ότι τα τελευταία χρόνια, 43.000 εταιρείες-κέρυφος έχουν κλείσει στην Κύπρο, 123.000 τραπεζικοί λογαριασμοί έχουν επίσης κλείσει και σήμερα επί του συνόλου των καταθέσεων μόνο 2,2% έχουν τελικούς δικαιούχους Ρώσους υπηκόους.

Ο εκπρόσωπος του Συνδέσμου Κυπριακών Τραπεζών, κ. Α. Κωστούρης, διαβεβαίωσε με σχετικές δηλώσεις του ότι οι κ/τράπεζες τηρούν όλες τις προβλεπόμενες διαδικασίες για εφαρμογή των κυρώσεων που επεβλήθησαν από τις Ηνωμένες Πολιτείες και το Ηνωμένο Βασίλειο και ότι υπήρξε παγοποίηση λογαριασμών, όσων εμπύπτουν στις κυρώσεις, ανεξαρτήτως εθνικότητας. Κληθείς μάλιστα να σχολιάσει τις πληροφορίες περί κλεισίματος λογαριασμών Ρώσων πελατών, ο κ. Κωστούρης τόνισε ότι τα τελευταία χρόνια έχουν κλείσει χιλιάδες λογαριασμοί και το θέμα δεν αφορά μόνο άτομα συγκεκριμένης εθνικότητας. Είτε, επίσης, ότι οι τράπεζες αξιολογούν συγκεκριμένες χώρες, βιομηχανίες, πρόσωπα και πεδίο

δραστηριοτήτων και εάν τα δεδομένα καθιστούν ιδιαίτερα ψηλό τον κίνδυνο, τότε δεν συνεργάζονται μαζί τους.

4. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ – ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ

4.1 Έκθεση «Global Startup Ecosystem Index 2022» - Κατάταξη Κύπρου

Στις 100 πιο φιλικές χώρες για νεοφυείς επιχειρήσεις παγκοσμίως βρέθηκε η Κύπρος, το 2022, σύμφωνα με την Startup Blink, βελτιώνοντας, κατά δύο (2) θέσεις την κατάταξή της σε σχέση με το 2021, καταλαμβάνοντας την 55η θέση παγκοσμίως.

Από εν θέματι Έκθεση συγκρατούνται τα ακόλουθα:

η Κύπρος κατατάσσεται στη 19η θέση για τις νεοφυείς επιχειρήσεις στη Δυτική Ευρώπη,

διαθέτει συνολικά τρεις (3) πόλεις στο παγκόσμιο top 1000, σε σύγκριση με τέσσερις (4), το 2021, ενώ θα πρέπει να προσπαθήσει να διασφαλίσει ότι η δυναμική, τόσο της Λεμεσού, όσο και της Λευκωσίας θα συνεχιστεί,

η Λεμεσός έγινε η πόλη με την υψηλότερη κατάταξη στην Κύπρο, ξεπερνώντας τη Λευκωσία, η Πάφος, κατέβηκε στην κατάταξη, κατά 255 θέσεις, ενώ η Λάρνακα, δεν συμπεριελήφθη, το 2022, στις πρώτες 1000 της βαθμολογίας.

η ύπαρξη δύο κυρίαρχων πόλεων στον τομέα των startups στην ίδια χώρα είναι περισσότερο εξαίρεση, παρά κανόνας, καθώς οι περισσότερες χώρες έχουν ένα ενιαίο κυρίαρχο οικοσύστημα startup, στο πλαίσιο ενός καλώς νοούμενου ανταγωνισμού αλλά και συμπληρωματικότητας, αφού δημιουργεί προοπτικές επένδυσης περισσότερων πόρων,

η Κύπρος, σύμφωνα με την Έκθεση, είναι ιδανική για επιχειρήσεις startups Fintech, Software and Data και Social & Leisure.

ο δείκτης αξιολόγησης φιλικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος, που έχουν αναπτύξει οι χώρες για την άνθηση νεοφυών επιχειρήσεων λαμβάνει υπόψιν την ταχύτητα του διαδικτύου, τις επενδύσεις σε έρευνα και ανάπτυξη (R&D), τη διαθεσιμότητα τεχνολογικών υπηρεσιών, την ποιότητα των πανεπιστημίων, το επίπεδο των αγγλικών, τον δείκτη καινοτομίας, το ρυθμιστικό περιβάλλον καθώς και το πόσο ευνοϊκό ή μη, είναι το περιβάλλον για την επιχειρηματικότητα.

το μέγεθος του δείγματος δεδομένων, το οποίο αυξήθηκε τον τελευταίο χρόνο από 75.000 σε πάνω από 100.000 νεοσύστατες επιχειρήσεις σε παγκόσμια κλίμακα, επιτρέπει την ακριβέστερη κατάταξη όλων των οικοσυστημάτων.

από την Ευρώπη, η Σουηδία αποτελεί την πιο φιλική χώρα για την ανάπτυξη των startups, ακολουθούμενη από τη Νορβηγία, τη Δανία, τη Φινλανδία, τη Γαλλία και τη Γερμανία.

στην πρώτη δεκάδα παγκοσμίως βρίσκονται ΗΠΑ, Ηνωμένο Βασίλειο, Ισραήλ, Καναδάς, Σουηδία, Γερμανία, Σιγκαπούρη, Αυστραλία, Γαλλία, Κίνα. Χαμηλά κατατάσσονται χώρες, όπως το Νεπάλ, το Μπαγκλαντές, το Κουβέιτ αλλά και η Βοσνία - Ερζεγοβίνη.

- τρεις (3) χώρες (Ολλανδία, Εσθονία, Φινλανδία) διατήρησαν τη θέση που είχαν το 2021, διατηρώντας θέσεις σχετικά κοντά στην πρώτη δεκάδα, ενώ η Ιρλανδία, η οποία ανέβηκε τρεις (3) θέσεις βρίσκεται 15η παγκοσμίως.
- Η Ευρώπη πρωτοστατεί στη σχετική λίστα, αφού μεταξύ των κορυφαίων τριάντα (30) πιο φιλικών χωρών εκπροσωπείται με είκοσι ένα (21) κράτη, η περιοχή της Ασίας - Ειρηνικού με πέντε (5), η Βόρεια Αμερική με δύο (2) και η Μέση Ανατολή και Αφρική με δύο (2).

4.2 Το CYENS (Center of Excellence) αναλαμβάνει τον συντονισμό του έργου XR4ED στο πλαίσιο του Horizon Europe Innovation Action

Σε πρόσφατη ανακοίνωση του, το Κέντρο Αριστείας CYENS, που εδρεύει στη Λευκωσία ανακοίνωσε την έναρξη του «**XR4ED : Εκτεταμένη Πραγματικότητα για την Εκπαίδευση**», μιας δράσης καινοτομίας που χρηματοδοτείται από την Ε.Ε. στο πλαίσιο του Horizon Europe.

Σημειώνεται ότι πρόκειται για ένα Κέντρο Αριστείας που ξεκίνησε τη λειτουργία του, το 2018, με μια μικρή ομάδα εργαζομένων και σήμερα διαθέτει περισσότερους από εκατόν είκοσι (120) υπαλλήλους (ακαδημαϊκούς, ερευνητές, επισκέπτες – συνεργάτες, βοηθητικό και λοιπό προσωπικό). Το πολύ-επιστημονικό εύρος των δραστηριοτήτων του Κέντρου αντικατοπτρίζεται στο ποικίλου υπόβαθρου ερευνητικό προσωπικό, το οποίο καλύπτει επιστημονικά πεδία, που εκτείνονται από την επιστήμη των υπολογιστών και τη μηχανική έως τα πολυμέσα, την εκπαίδευση και την ψυχολογία.

Το έργο συντονίζεται από την ερευνητική ομάδα του καθηγητή κ. Φ. Λιαροκάπη και εστιάζει σε καθηλωτικές τεχνολογίες (immersive technologies), συγκεντρώνοντας εργαζόμενους του ταχέως αναπτυσσόμενου τομέα της Εκτεταμένης Πραγματικότητας (XR). Πρόκειται για τεχνολογίες που περιλαμβάνουν ολόκληρο το φάσμα αλληλεπιδράσεων ανθρώπου-μηχανής και παράγονται από την τεχνολογία των υπολογιστών και τις φορητές συσκευές (από το «πλήρες πραγματικό» έως το «πλήρες εικονικό» και την έννοια της «virtuality continuum»). Η σημασία των τεχνολογιών αυτών έγκειται στην επέκταση των ανθρώπινων εμπειριών, που σχετίζονται ιδιαίτερα με τη συναίσθηση (εκπροσωπούνται από την VR) και την απόκτηση της γνώσης (αντιπροσωπεύεται από την AR) και συμβάλλουν στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων.

Με συνολικό προϋπολογισμό 7.664,154 εκατ. Ευρώ, το CYENS, μαζί με έναν κυπριακό οργανισμό και εννέα ευρωπαϊκά ιδρύματα από τη Γαλλία, την Ισπανία, τη Γερμανία, την Ελλάδα, την Ιρλανδία, το Λουξεμβούργο και τη Ρουμανία, θα αναπτύξουν ένα one-stop-shop και μια ανοιχτή αγορά για εφαρμογές extended reality (XR), για μάθηση, κατάρτιση και εκπαίδευση, δημιουργώντας μια ευρωπαϊκή πλατφόρμα αναφοράς για τη μάθηση και τη διδασκαλία με το XR.

Στόχος του έργου είναι να σχεδιάσει, να δημιουργήσει και να διατηρήσει μια βιώσιμη εκπαιδευτική πλατφόρμα. Αυτό θα

κινητοποιήσει την ευρωπαϊκή κοινότητα EdTech και XR, παρέχοντας ένα κεντρικό σημείο πρόσβασης για λύσεις. Το έργο θα τοποθετήσει την Ευρώπη σε ηγετική τεχνολογική θέση, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα τις ευρωπαϊκές αξίες της ιδιωτικότητας και της ηθικής. Προσκλήσεις για χρηματοδοτούμενη συμμετοχή στο έργο θα ανακοινωθούν το 2024.

Τα επόμενα τρία χρόνια, η κοινοπραξία θα σχεδιάσει και θα εφαρμόσει την πλατφόρμα XR4ED, η οποία θα χρησιμεύσει ως αφετηρία ενός διαρκώς αναπτυσσόμενου οικοσυστήματος ενδιαφερομένων φορέων, που επιθυμούν να χρησιμοποιούν και να αναπτύξουν εφαρμογές XR σε όλους τους τομείς της εκπαίδευσης. Η CYENS θα ευθυγραμμίσει τις προσπάθειες των συμμετεχόντων και θα προσφέρει μια επισκόπηση ολόκληρου του έργου, διασφαλίζοντας την ενσωμάτωση όλων των δραστηριοτήτων. Τα τελικά αποτελέσματα θα εμφανίζονται στην πλατφόρμα XR4ED, ως εργαλεία και στοιχεία από τα οποία θα μπορούν να επωφεληθούν ερευνητές, προγραμματιστές εφαρμογών, εκπαιδευτικά ιδρύματα και άλλοι ενδιαφερόμενοι.

Η πλατφόρμα XR4ED θα διαθέτει:

-Περιβάλλον Ανάπτυξης και Λειτουργιών για τη δημιουργία και τη διανομή καινοτόμων εφαρμογών.

-Κιτ ανάπτυξης λογισμικού XR, εργαλεία κατασκευής (όπως μηχανές παιχνιδιών) και εργαλεία δημιουργίας/διαχείρισης περιεχομένου των εφαρμογών XR.

-Βιβλιοθήκη Assets που θα συλλέγει όλα τα τεχνουργήματα που παράγονται από ερευνητικά έργα και χρηματοδοτούνται από την ΕΕ και τα εθνικά προγράμματα στον τομέα των εφαρμογών XR για την εκπαίδευση: 3D βιβλιοθήκες ανοιχτού κώδικα, αποθετήρια δεδομένων AR/3D, πόρους προσβασιμότητας XR, ανοιχτούς εκπαιδευτικούς πόρους (OER), αποθετήρια που είναι διαθέσιμα για χρήση με άδειες CC (Creative Commons) και αποθετήρια που σχετίζονται με την εκπαίδευση των πιλοτικών χωρών.

-Χώρο αγοράς για δημοσίευση προσφορών ή αιτημάτων για υπηρεσίες σχετικές με το XR4ED.

-Έναν κοινό χώρο Παρατηρητηρίου Δεοντολογίας για προβληματισμό σχετικά με το απόρρητο, την ηθική και τη συμπεριληψη - με συνδέσμους σε άρθρα τρίτων και σε αναφορές που δημιουργήθηκαν από την ομάδα εργασίας του έργου για το απόρρητο, την ηθική και τη συμπεριληψη του XR EdTech,

-blog και newsletter για ενημερώσεις σχετικά με τις δραστηριότητες του έργου.

Επιπλέον, μέσω δύο γύρων ανοικτών προσκλήσεων, κάθε επιτυχημένη πρόταση θα βραβευτεί με χρηματικό ποσό έως και 230.000 Ευρώ. Οι επιτυχημένες εταιρείες θα έχουν την ευκαιρία να βελτιώσουν τη λειτουργικότητα και το περιεχόμενο της πλατφόρμας XR4ED, βελτιώνοντας υπάρχοντα ή αναπτύσσοντας νέα εργαλεία για τη δημιουργία εφαρμογών XR.

Η ανακοίνωση προσκλήσεων για το XR4ED θα διενεργηθεί το

2024. Για περισσότερες πληροφορίες οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να απευθύνονται στο e-mail: xr4ed_eu@cyens.org.cy.

4.3 1ο Διεθνές Συνέδριο Άμυνας και Ασφάλειας της Κύπρου «Battlefield ReDefined»

Ολοκληρώθηκε στη Λεμεσό, την Τρίτη 24.1 τ.έ, το 1ο Διεθνές Συνέδριο Άμυνας και Ασφάλειας της Κύπρου. Το Συνέδριο, υπό την ονομασία “**Battlefield ReDefined**”, διοργάνωθηκε από την CD Multimedia Services σε κεντρικό ξενοδοχείο της πόλης, το διήμερο 23-24.1. τ.έ. σε συνεργασία με τον Κυπριακό Σύνδεσμο Εταιρειών Έρευνας και Καινοτομίας (ΚΣΕΕΚ).

Στο πλαίσιο του Συνεδρίου υπεγράφη **Μνημόνιο Κατανόησης μεταξύ ΚΣΕΕΚ και ΕΛΕΑΑ** με στόχο την οριζόντια δικτύωση του ελλαδικού και κυπριακού οικοσυστήματος άμυνας και ασφάλειας.

5. ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ - ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

5.1. Πορεία του κτηματομεσιτικού τομέα στην Κύπρο το 2022

Σημαντική αύξηση κατέγραψαν οι πωλήσεις ακινήτων στην Κύπρο, το δεύτερο εξάμηνο του 2022, αυξάνοντας την αξία των πράξεων του τομέα για το σύνολο του έτους, στα 5,8 δισ. Ευρώ. Σύμφωνα με το τριμηνιαίο «Ενημερωτικό Δελτίο για την αγορά Ακινήτων» του Συμβουλίου Εγγραφής Κτηματομεσιτών, το πρώτο εξάμηνο του 2022, ολοκληρώθηκαν 10.680 πράξεις πώλησης ακινήτων, συνολικής αξίας 2,5 δισ. Ευρώ, ενώ το δεύτερο εξάμηνο του 2022 οι πράξεις αυξήθηκαν στις 11.449, με συνολική αξία των ακινήτων που πωλήθηκαν τα 3,3 δισ. Ευρώ.

Σύμφωνα με δηλώσεις του Προέδρου του Συμβουλίου Εγγραφής Κτηματομεσιτών κ. Μ. Κυναιγίρου η δυναμική του τομέα συνέβαλε στους θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης της κ/ οικονομίας.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας η Λεμεσός και η Λευκωσία κατέχουν τα πρωτεία στην αγορά ακινήτων τόσο σε όγκο πράξεων όσο και σε αξία. Και στις δυο επαρχίες η αγορά κινήθηκε καλύτερα, κατά το δεύτερο ήμισυ του 2022 σε σύγκριση με το πρώτο.

Στη Λευκωσία ο όγκος των πράξεων το δεύτερο εξάμηνο του 2022 ήταν μεν μικρότερος, σε σύγκριση με το πρώτο, αλλά η αξία των ακινήτων που πωλήθηκαν ήταν μεγαλύτερη. Αντίθετα στη Λεμεσό παρατηρήθηκε αύξηση το δεύτερο εξάμηνο του 2022 τόσο στον όγκο των πράξεων όσο και σε αξία. Οι επιδόσεις της Λεμεσού ισχυροποιήθηκαν, το δεύτερο εξάμηνο του 2022, εάν ληφθεί υπόψιν το γεγονός ότι η αξία των πράξεων πώλησης ξεπέρασε, σχεδόν κατά 0,5 δισ. Ευρώ, την αξία των πράξεων του πρώτου εξαμήνου του έτους αυτού.

Παράλληλα το 2022 αποτέλεσε μία από τις καλύτερες χρονιές των τελευταίων ετών για τον τομέα των ακινήτων στην πόλη και στην επαρχία της Πάφου. Η δυναμική του πρώτου εξαμήνου ενισχύθηκε σημαντικά, το δεύτερο εξάμηνο του έτους, με την αξία των ακινήτων

που πωλήθηκαν να υπερβαίνει το 0,5 δισ. Ευρώ. Αύξηση του όγκου πράξεων και της αξίας των ακινήτων που πωλήθηκαν καταγράφηκε, το δεύτερο εξάμηνο, επίσης στη Λάρνακα και την Αμμόχωστο.

Αναφορικά με τις τάσεις ανά επαρχία, το Δελτίο επισημαίνει ότι στις τέσσερις (4) κυριότερες κατηγορίες ακινήτων αποτυπώνονται οι τάσεις που κυριάρχησαν σε κάθε επαρχία, κατά το πρώτο και το δεύτερο εξάμηνο του 2022. Η Λευκωσία ξεχώρισε, το πρώτο εξάμηνο, στις πωλήσεις διαμερισμάτων (1.098), η Λεμεσός στις πωλήσεις αγροτεμαχίων (1.098), η Πάφος στις πωλήσεις οικιών (357) και η Λάρνακα στις πωλήσεις οικοπέδων (682). Το δεύτερο εξάμηνο, ξεχώρισε η Λεμεσός, η οποία ανέκτησε τα ηνία των πωλήσεων διαμερισμάτων (877), καθώς υποχώρησε η Λευκωσία (819). Η Πάφος εδραιώθηκε στην πρώτη θέση των πωλήσεων οικιών (414), ενώ Λάρνακα και Αμμόχωστος κατέγραψαν σημαντική άνοδο στις πωλήσεις οικιών και διαμερισμάτων, σε σύγκριση με το πρώτο μισό του 2022. Αξίζει να επισημανθεί, επίσης, το γεγονός ότι σε πολλές περιπτώσεις ακίνητα, τα οποία κατηγοριοποιούνται ως χωράφια ή οικόπεδα περιλαμβάνουν και κάποιο κτίσμα.

Σημαντικό ρόλο στις ανωτέρω εξελίξεις, το 2022, διαδραμάτισε η άφιξη περίπου 40.000 ατόμων στην Κύπρο, αυξάνοντας μάλιστα και τον συνολικό πληθυσμό της χώρας: 14.000 Ουκρανοί, 7.000 Ρώσοι και Λευκορώσοι, 14.000 κάτοχοι nomad visas, με τους υπόλοιπους να προέρχονται από το Ισραήλ και το Λίβανο. Αντίστοιχα φαινόμενα είχε εμφανίσει η κ/ κτηματογορά την περίοδο 2006-2007, ως αποτέλεσμα σε μεγάλο βαθμό του πολέμου του Λιβάνου, το 2006.

5.2 Ομιλία του Προέδρου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς Κύπρου (ΕΚΚ) σε κ/Υπουργείο Εξωτερικών (Λευκωσία, 18.01.23) - «Οι τελευταίες εξελίξεις στον τομέα των Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών και ο ρόλος της ΕΚΚ».

Η επιλογή του συγκεκριμένου θέματος από το κ/ΥΠΕΞ έγινε, λόγω της σημασίας του χρηματοδοτικού τομέα για την κ/ οικονομία (αποτελεί τον τέταρτο πυλώνα της, με συμμετοχή, 20% του ΑΕΠ) καθώς και της ΕΚΚ στην προσπάθεια να καταστεί η Κύπρος ελκυστική αγορά στις αγορές κινητών αξιών διεθνώς.

Τα κυριότερα συμπεράσματα του ομιλητή (Δρ Γ. Θεοχαρίδης) ήταν τα ακόλουθα:

- Η ανάπτυξη που καθοδηγείται από την τεχνολογία έχει δημιουργήσει έναν μοναδικό τομέα χρηματοοικονομικών υπηρεσιών στην Κύπρο, με καινοτόμες επενδυτικές υπηρεσίες και σημαντικές προκλήσεις για τους ρυθμιστικούς φορείς.
- Η βιώσιμη χρηματοδότηση και ψηφιοποίηση έχουν αντίκτυπο στις κεφαλαιαγορές της ΕΕ. Οι τάσεις της τελευταίας δεκαετίας στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες είναι περισσότερη ψηφιοποίηση, περισσότερες διαδικτυακές και κινητές πλατφόρμες συναλλαγών, πιο εξελιγμένες τεχνολογίες (AI, Algorithmic Trading, Blockchain, Machine Learning, Big Data

- Analytics, Robo-Advisors, Social Trading) που συνεπάγονται ευκαιρίες αυξημένης χρηματοοικονομικής ένταξης, αλλά και κινδύνους (προστασία των επενδυτών, το ξέπλυμα χρήματος κ.α.).
- Το νομικό πλαίσιο της κ/αγοράς κινητών αξιών είναι πλήρως εναρμονισμένο με όλες τις Οδηγίες και τους Κανονισμούς της ΕΕ και εξελίσσεται διαρκώς, διευρύνοντας σημαντικά τις αρμοδιότητες της ΕΚΚ.
 - Η ΕΚΚ, επιδιώκει την ενίσχυση της κ/αγοράς κινητών αξιών, ώστε να καταστεί ένας από τους ασφαλέστερους και πιο αξιόπιστους προορισμούς για επενδύσεις στην Ευρώπη και διεθνώς. Αυτή η επιδίωξη υλοποιείται, μέσω της υγιούς ανάπτυξης της κεφαλαιαγοράς, της ενίσχυσης της εμπιστοσύνης των εποπτευομένων εταιρειών και της αποτελεσματικής εποπτείας, της καινοτομίας, της εκπαίδευσης και της διάθεσης πόρων για τη διασφάλιση συμμόρφωσης των εποπτευομένων οντοτήτων.
 - Η ΕΚΚ εποπτεύει 837 εποπτευόμενες οντότητες (το 2011 υπήρχαν λιγότερες από 250), μεταξύ των οποίων:
 - 248 επενδυτικές εταιρίες (προσφέρουν υπηρεσίες, όπως διαχείριση χαρτοφυλακίου, επενδυτική συμβουλευτική, μεσιτεία, θεματοφυλακή), το 50% των οποίων είναι ψηφιακές και υπό το νομικό πλαίσιο της MiFID II,
 - 319 Εταιρίες Διαχείρισης Κεφαλαίων, Επενδυτικά Ταμεία, Αμοιβαία Κεφάλαια (μεγάλο ποσοστό των οποίων είναι εγγεγραμμένα Αμοιβαία Κεφάλαια Εναλλακτικών Επενδύσεων ή RAIF-Registered Alternative Investment Funds),
 - 140 Παρόχους Διοικητικών Υπηρεσιών (ASP) που δραστηριοποιούνται σε εταιρικές υπηρεσίες, εστιάζοντας στη νομοθεσία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες,
 - το Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου (ΧΑΚ), τόσο ως ρυθμιζόμενη αγορά, όσο και ως φορέα Πολυμερούς Μηχανισμού Διαπραγμάτευσης (ΠΜΔ),
 - 63 εκδότες τίτλων που είναι εισηγμένοι στο ΧΑΚ και σε άλλες οργανωμένες αγορές του εξωτερικού, ως προς τη συμμόρφωσή τους με τους νόμους περί διαφάνειας, ενημερωτικών δελτίων και προσφορών εξαγοράς,
 - 62 εκδότες που είναι εισηγμένοι ως Πολυμερής Διευκόλυνση Διαπραγμάτευσης,
 - 90 και πλέον ψηφιακές πλατφόρμες βρίσκονται στο στάδιο χορήγησης αδειας λειτουργίας.
 - Επίσης, αποτελεί την αποκλειστικά αρμόδια Αρχή για τους Παρόχους Υπηρεσιών Crypto Assets, για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ενώ διατηρεί και το Κυπριακό Μητρώο Δικαιούχων Ιδιοκτητών Express Trust και Νομικών Διακανονισμών ([Νόμος περί της Παρεμπόδισης και Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες Νόμος - 188\(I\)/2007](#)),
 - Την τελευταία δεκαετία, με τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου, ο κλάδος των Συλλογικών Επενδυτικών Κεφαλαίων έχει τριπλασιαστεί, με τα υπό διαχείριση περιουσιακά στοιχεία, να ανέρχονται στα 9,9 δις Ευρώ, από τα οποία, περίπου 2,6 δις. Ευρώ επενδύθηκαν στην Κύπρο. Οφέλη προκύπτουν επίσης στους τομείς των δημοσίων εσόδων, της δημιουργίας θέσεων εργασίας (δικηγόροι, λογιστές, ελεγκτές, Risk Management Officers) και της απόκτησης τεχνογνωσίας στον τομέα FinTech.
 - Στο πλαίσιο της εντολής της, η ΕΚΚ υποστηρίζει ενεργά την ανάπτυξη νέων προϊόντων χρηματοοικονομικής. Πριν τέσσερα (4) χρόνια, ίδρυσε το Innovation Hub για τη διερεύνηση της ανάπτυξης, των χρήσεων και των εξελίξεων FinTech (Blockchain, DLT, εργαλεία AI, εικονικά/ψηφιακά νομίσματα, ανταλλακτήρια κρυπτογράφησης και λύσεις RegTech). Επί του παρόντος, η ΕΚΚ βρίσκεται σε διαδικασία μετατροπής του Κόμβου Καινοτομίας σε Ρυθμιστικό Sandbox (μηχανισμό που επιτρέπει στους συμμετέχοντες - νεοσύστατες εταιρείες fintech και άλλες οντότητες - να διεξάγουν μικρής κλίμακας δοκιμές καινοτόμων προϊόντων, εντός ελεγχόμενου κανονιστικού περιβάλλοντος, με καθορισμένες παραμέτρους, χρονοδιαγράμματα, υπό την εποπτεία και σε άμεση συνεργασία μαζί της για την παρακολούθηση των νέων ψηφιακών εξελίξεων, τη βελτίωση της συνεργασίας και την καλύτερη ανάλυση της ροής δεδομένων).
 - Η ΕΚΚ εξέδωσε το 2021, μια Δήλωση Πολιτικής σχετικά με την Εγγραφή και τις Λειτουργία Παρόχων Υπηρεσιών Crypto Asset ("CASP") για να περιγράψει τους κανόνες για τις CASP βάσει του νόμου AML/CFT (Πρόληψη και Καταστολή του Ξεπλύματος Χρήματος και χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας). Επιπρόσθετα, εξέδωσε την Οδηγία Εγγραφής των CASP και Οδηγία Πρόληψης και Καταστολής του Ξεπλύματος Χρήματος και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας, ενώ επεξεργάζεται το θεσμικό πλαίσιο CASP.
 - - Η ΕΚΚ χαϊρετίζει τις εξελίξεις, σε επίπεδο ΕΕ, στο πλαίσιο της MiCA (Πρόταση Κανονισμού για την προστασία των καταναλωτών από ορισμένους από τους κινδύνους που συνδέονται με τις επενδύσεις σε κρυπτοστοιχεία), η οποία και θα αποτελέσει μέρος της Στρατηγικής Ψηφιακής Χρηματοδότησης της ΕΕ.
 - - Δέσμη νομοθετικών προτάσεων για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας βρίσκεται, υπό εξέταση, σε επίπεδο ΕΕ και λαμβάνει υπόψη τις νέες και αναδυόμενες προκλήσεις που σχετίζονται με την τεχνολογική καινοτομία με την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αρχής για την Καταπολέμηση της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας (AML Authority (AMLA)).
 - - Επιπλέον, ο νέος Ευρωπαϊκός Κανονισμός για την ψηφιοποίηση και τη λειτουργική ανθεκτικότητα στον χρηματοπιστωτικό τομέα,

γνωστός ως DORA (Digital Operational Resilience Act) εγκρίθηκε πρόσφατα, με έναρξη εφαρμογής, από 17/1/2025, με στόχο τη διασφάλιση των απαραίτητων δικλείδων ασφαλείας για τον μετριασμό των επιθέσεων στον κυβερνοχώρο και άλλων κινδύνων για όλους τους δρώντες στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Η ΕΚΚ αντιμετωπίζει, επίσης, την ανάγκη διαχείρισης Big Data με την εισαγωγή εξελιγμένων συστημάτων RegTech που χρησιμοποιούν τεχνητή νοημοσύνη και cloud computing (τεχνολογίες διαχείρισης ρυθμιστικών διαδικασιών στον χρηματοπιστωτικό κλάδο). Αυτές οι λύσεις έχουν τη δυνατότητα να ελέγχουν γρήγορα δεδομένα από έναν μεγάλο και ποικίλο όγκο συναλλαγών, προκειμένου να εντοπίζουν αυτομάτως κινδύνους και παρατυπίες. Η ΕΚΚ εφαρμόζει ήδη ένα σύστημα επεξεργασίας, αποθήκευσης και αναφοράς δεδομένων συναλλαγών που είναι σε θέση να παράγει επιχειρηματικές πληροφορίες και μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την εποπτεία οντοτήτων της αγοράς, το οποίο πρόκειται να συνδεθεί με τον κόμβο της ESMA (European Securities and Markets Authority) συνδράμοντας τις Ρυθμιστικές Αρχές.

- Δεδομένης της διεθνούς και βασισμένης σε μεγάλο βαθμό διαδικτυακής φύσης των δραστηριοτήτων των ΚΕΠΕΥ (Κυπριακή Επιχείρηση Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών), μια βασική επένδυση που έγινε από την ΕΚΚ είναι ένα εξειδικευμένο σύστημα που αναλύει και παρακολουθεί το διαδικτυακό υλικό μάρκετινγκ και τις δραστηριότητες κοινωνικών μέσων των κ/εταιρειών επενδύσεων.
- Η ΕΚΚ διατηρεί στενή συνεργασία με άλλες εθνικές αρμόδιες Αρχές στην Ευρώπη και παγκοσμίως για να διασφαλίσει την αμοιβαία ανταλλαγή βοήθειας, εμπειρογνωμοσύνης και βέλτιστων πρακτικών. Η ΕΚΚ είναι ενεργό μέλος της ESMA (European Securities and Markets Authority) και της IOSCO (International Organization of Securities Commissions), με στόχο τη σύγκλιση των εποπτικών ρυθμίσεων, στις ευρωπαϊκές και διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές.
- Τέλος, ενδιαφέρεται για τη δημιουργία μίας ενιαίας ευρωπαϊκής κεφαλαιαγοράς, η οποία, όμως, εμπίπτει ως αρμοδιότητα στο Υπουργείο Οικονομικών της Κύπρου και φαίνεται να ωφελεί ιδίως τις μεγάλες χώρες και οικονομίες. Στην παρούσα φάση και ενόψει της ιδιωτικοποίησης του Χρηματιστηρίου Αξιών Κύπρου (ΧΑΚ) αποδίδεται προτεραιότητα στην επιτυχή συγχώνευση με ευρωπαϊκό ή/και εξω-ευρωπαϊκό Χρηματιστήριο, με υψηλότερο μετοχικό κεφάλαιο, έσοδα και περισσότερη εμπειρία.

5.3 Επίσκεψη του Υπουργού Επενδύσεων της Σαουδικής Αραβίας στην Κύπρο/Υπογραφή Πλαισίου Προγράμματος Συνεργασίας

Το Υπουργείο Οικονομικών της Κύπρου και το Υπουργείο Επενδύσεων της Σαουδικής Αραβίας υπέγραψαν στις 11 Μαρτίου τ.έ. στη Λευκωσία Πλαίσιο Προγράμματος Συνεργασίας (ΠΠΣ), με στόχο

την ενίσχυση των οικονομικών δεσμών και τη διευκόλυνση των επενδύσεων μεταξύ των δύο χωρών. Η τελετή υπογραφής πραγματοποιήθηκε στο Υπουργείο Οικονομικών, παρουσία ανώτατων στελεχών και από τις δύο χώρες. Το ΠΠΣ υπέγραψαν ο κ/Υπουργός Οικονομικών, κ. Μ. Κεραυνός και ο Υπουργός Επενδύσεων της Σαουδικής Αραβίας, κ. Khalid Bin Abdulaziz Al Falih.

Στο πλαίσιο του συμφωνηθέντος ΠΠΣ, οι δύο χώρες θα συνεργαστούν σε διάφορους τομείς, με ιδιαίτερη έμφαση στην ενθάρρυνση και την προστασία των επενδύσεων και την προώθηση επιχειρηματικών πρωτοβουλιών. Η συμφωνία προβλέπει τη δημιουργία μηχανισμού τακτικής ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με επενδυτικές ευκαιρίες, την ανταλλαγή επισκέψεων μεταξύ εμπειρογνομόνων των δύο χωρών και διοργάνωση κοινών σεμιναρίων και συνεδρίων.

Ο κ/Υπουργός Οικονομικών τόνισε τη σημασία της συμφωνίας για την περαιτέρω προώθηση των διμερών σχέσεων στον τομέα των επενδύσεων και την αμοιβαία αξιοποίηση των ευκαιριών που προσφέρονται. Ειδικότερα, η συζήτηση των δύο Υπουργών κάλυψε τομείς προτεραιότητας των δύο χωρών (ICT, τουρισμός, ναυτιλία, ενέργεια, υγεία, εκπαίδευση).

Ο Υπουργός Επενδύσεων της Σαουδικής Αραβίας από την πλευρά του, ευχήθηκε επιτυχία της νέας κυβέρνησης στην προσπάθεια επίτευξης των στόχων του «Οράματος 2035» και εξέφρασε τη χαρά του για την υπογραφή του Πλαισίου Προγράμματος Συνεργασίας, το οποίο αναμένεται να διευκολύνει τις επενδυτικές ροές και τη δημιουργία κοινοπραξιών και συνεργασιών.

Ο Πρόεδρος του Invest Cyprus, κ. Ε. Ευγενίου ανέφερε ότι η συμφωνία αποτελεί απόδειξη της ισχυρής σχέσης των δύο χωρών και στοχεύει στη διεύρυνση της οικονομικής τους συνεργασίας, ιδιαίτερα, στο σκέλος των επενδύσεων, ενώ θα έχει θετικό αντίκτυπο και στις εμπορικές συναλλαγές τους. Ο Αναπληρωτής Γεν. Διευθυντής του Invest Cyprus, κ. Μ. Τανούσης ανέφερε ότι ο Invest Cyprus και το Υπουργείο Επενδύσεων της Σαουδικής Αραβίας συνεργάζονται, εδώ και καιρό, για την επιτυχή ολοκλήρωση της συμφωνίας, η οποία εκτιμάται ότι θα αποδώσει σύντομα καρπούς με την αξιοποίηση σημαντικών επενδυτικών ευκαιριών.

Την υπογραφή του ΠΠΣ ακολούθησε συζήτηση στρογγυλής τραπέζης μεταξύ επιχειρηματιών από τη Σαουδική Αραβία και την Κύπρο.

5.4 Χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης εργασιών στη μαρίνα Παραλμνίου.

Η κατασκευάστρια και διαχειρίστρια εταιρεία της μαρίνας Παραλμνίου P.M.V. Maritime Holdings Ltd προχώρησε σε σημαντική συμφωνία με το όμιλο υπερπολυτελών γιοτ Ferretti (yachts) Group, με την οποία αναμένεται να αναβαθμιστούν σε μεγάλο βαθμό οι προσφερόμενες υπηρεσίες της μαρίνας. Αξίζει να σημειωθεί, ότι ο όμιλος Ferretti δεν είχε καθόλου παρουσία στην Κύπρο, την

τελευταία τριετία, ενώ προηγουμένως η παρουσία του στο νησί ήταν μέσω συνεργαζόμενης εταιρείας από την Ελλάδα.

Βάσει της συμφωνίας ο όμιλος των πολυτελών γιοτ θα λειτουργεί τα κεντρικά του γραφεία πώλησης και συντήρησης σκαφών στο χώρο της μαρίνας Παραλιμνίου, ενώ θα διαθέτει επίσης γραφεία στη μαρίνα Αγίας Νάπας καθώς και στη Λευκωσία και τη Λεμεσό. Πρόκειται για έναν τομέα που εξελίσσεται συνεχώς στην Κύπρο και η δραστηριοποίηση του ομίλου Ferretti αναμένεται να δώσει περαιτέρω ώθηση στην ανάπτυξή του.

Στο σχετικό δελτίο τύπου αναφέρεται επίσης ότι η συμφωνία με τον εν λόγω όμιλο επιτεύχθηκε πρόσφατα και ότι λεπτομέρειες για τους όρους της συμφωνίας θα γνωστοποιηθούν μεταγενέστερα. Σύμφωνα με τον Δ/ντή της Maritime Holdings κ. Α. Κουντούρη η παρουσία στην Κύπρο αυτού του κολοσσού των γιοτ θα αποφέρει πολλαπλασιαστικά οφέλη για τη μαρίνα και την ευρύτερη περιοχή του Παραλιμνίου.

Σημειώνεται, επίσης, ότι η κατασκευάστρια και διαχειρίστρια εταιρεία της μαρίνας Παραλιμνίου βρίσκεται κοντά σε συμφωνίες και με άλλους γνωστούς κυπριακούς και διεθνείς ομίλους, με στόχο, πάντα, την αναβάθμιση των προσφερόμενων υπηρεσιών της μαρίνας. Ο όμιλος Ferretti κατατάσσεται, αυτή τη στιγμή, στα μεγαλύτερα ναυπηγία παγκοσμίως, έχοντας τζίρο πέραν του 1 δις USD ετησίως. Συγκεντρώνει δε, πολλές, υψηλών προδιαγραφών, επωνυμίες πολυτελών σκαφών, όπως η Ferretti Yachts, η Riva, η Pershing Yachts και η Itama Yachts. Όσον αφορά στην κατηγορία των «υπεργιότ», τα οποία, κατά κανόνα, ξεκινούν από 30 μέτρα μήκος, με το φθηνότερο σκάφος να κοστολογείται στα 10 εκατ. Ευρώ, ο όμιλος διαθέτει τις επωνυμίες των Wally, CRM και CustomLine.

Σχετικά με την πορεία των κατασκευαστικών εργασιών στη μαρίνα Παραλιμνίου, ο κ. Κουντούρης ανέφερε ότι τα λιμενικά έργα αναμένεται να ολοκληρωθούν, μέχρι τα τέλη του ερχόμενου καλοκαιριού, και επιβεβαίωσε ότι δεν προέκυψαν καθυστερήσεις εξαιτίας των έντονων καιρικών φαινομένων, που έπληξαν την περιοχή Παραλιμνίου το διήμερο 14-15 Ιανουαρίου τ.ε.

Τα έργα της α΄ φάσης (κτίριο διαχείρισης και τις οικιστικές κι εμπορικές μονάδες) βρίσκονται σε προχωρημένο στάδιο και εκτιμάται ότι θα έχουν ολοκληρωθεί, μέχρι το τέλος του 2023. Η δεύτερη φάση του όλου επενδυτικού σχεδίου (project) προγραμματίζεται να ξεκινήσει τον ερχόμενο Μάρτιο και θα αφορά τις υπόλοιπες οικιστικές κι εμπορικές μονάδες, ενώ το σύνολο των εργασιών αναμένεται να ολοκληρωθεί, έως το καλοκαίρι του 2024, οπότε το έργο θα είναι έτοιμο να ανοίξει τις πύλες του στο κοινό.

Υπενθυμίζεται ότι η μαρίνα Παραλιμνίου αναμένεται να φιλοξενεί σκάφη σε 300 θέσεις ελλιμενισμού και οι επισκέπτες θα απολαμβάνουν τις ανέσεις του yacht club καθώς και καφετεριών και χώρων εστίασης παγκύπριας και παγκόσμιας ακτινοβολίας. Θα περιλαμβάνει 123 διαμερίσματα και επαύλεις δύο έως τεσσάρων υπνοδωματίων, με πολυτελή επίπλωση από γνωστό ιταλικό Οίκο. Η

προκυμαία και το πάρκο του έργου αναμένεται να αποτελέσουν πόλο έλξης τουριστικού χαρακτήρα για την ευρύτερη περιοχή. Την εικόνα σε ότι αφορά την παροχή υπηρεσιών θα συμπληρώνουν χώροι φιλοξενίας και κέντρο υγείας αποκλειστικά για τους ενοίκους.

Την προώθηση πωλήσεων του έργου της μαρίνας Παραλιμνίου έχει αναλάβει ο παγκοσμίως φήμης βρετανικός συμβουλευτικός οίκος ακινήτων Savills.

5.5 Κυρώσεις ΗΠΑ και Η. Βασιλείου σε κ/ φυσικά και νομικά πρόσωπα. Σύσταση Ενιαίας Εποπτικής Αρχής

Στο επίκεντρο της συζήτησης των προσφάτων κυρώσεων, που επέβαλαν οι ΗΠΑ και το Η. Βασίλειο σε δυο φυσικά και νομικά πρόσωπα κυπριακού ενδιαφέροντος, βρίσκονται πέραν των στοιχείων που ζήτησαν οι χώρες αυτές από την κ/ κυβέρνηση, η ενίσχυση του Εποπτικού Πλαισίου καθώς και η πιθανότητα να συμπεριληφθούν και άλλα ονόματα στις λίστες των κυρώσεων. Σχετική σύσκεψη στο Προεδρικό Μέγαρο, η τρίτη κατά σειρά για το θέμα, έγινε την Τρίτη 25.4. τ.ε. Στη σύσκεψη αυτή ο Πρόεδρος της κ/ Δημοκρατίας κ. Ν. Χριστοδουλίδης επανέλαβε ότι «θεωρεί ότι θα υπάρξουν νέες καταχωρήσεις είτε από πλευράς των ΗΠΑ, είτε από το Η. Βασίλειο είτε από την Ε.Ε.» και ότι «είναι ένα θέμα με το οποίο πρέπει να τελειώνουμε».

Η κυβέρνηση, προσπαθεί να βρεθεί μπροστά από τα γεγονότα, σε μια προσπάθεια καλύτερης διαχείρισης των ζητημάτων που προκύπτουν από τον θόρυβο που έχουν προκαλέσει οι κυρώσεις. Φαίνεται, επίσης, να καταβάλλει προσπάθειες να περιορίσει το κόστος, χωρίς ωστόσο να δίνει την εντύπωση πως επιχειρεί να καλύψει περιπτώσεις που αποδεδειγμένα παραβιάζουν τις κυρώσεις. Στο πνεύμα αυτό δίνεται ιδιαίτερη σημασία σε ζητήματα που έχουν να κάνουν με παράπλευρες επιπτώσεις των κυρώσεων στον τομέα των υπηρεσιών. Επί του προκειμένου, υπάρχουν δύο πολύ σοβαρά θέματα. Το πρώτο αφορά το αρνητικό ψυχολογικό κλίμα, που δημιουργείται σε έναν ευαίσθητο κλάδο της οικονομίας και το δεύτερο σε άγνωστο αριθμό επιχειρηματιών, οι οποίοι λαμβάνουν υπηρεσίες από τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που, βρίσκονται στη λίστα, χωρίς ωστόσο να έχουν καμία εμπλοκή με τις κυρώσεις Αμερικανών και Βρετανών.

Υπάρχουν αρκετές αναφορές για παρενέργειες που έχουν προκληθεί σε άγνωστο αριθμό πελατών, στους οποίους παρέχει υπηρεσίες το ένα από τα δύο φυσικά και νομικά πρόσωπα, που βρίσκονται στη λίστα κυρώσεων ΗΠΑ και Η. Βασιλείου. Οι συγκεκριμένοι πελάτες παρουσιάζονται να μην έχουν καμία σχέση με τις κυρώσεις, ωστόσο φαίνεται να αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα με τις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες, εξαιτίας του παγώματος λογαριασμών και τραπεζικών συναλλαγών του δικηγορικού γραφείου που τους παρέχει υπηρεσίες. Επιπλέον, προβλήματα προκαλεί το γεγονός ότι δεν πραγματοποιούνται συναλλαγές με τον Έφορο Εταιρειών, ο οποίος λέγεται ότι αναμένει

οδηγίες από τη Νομική Υπηρεσία της κ/ Δημοκρατίας. Εκκρεμότητα φαίνεται, επίσης, να υπάρχει και με τους εργαζόμενους στις δύο οντότητες που, βρίσκονται στη λίστα με τις κυρώσεις. Εξαιτίας του παγώματος των τραπεζικών λογαριασμών τους, άγνωστος παραμένει ο τρόπος, με τον οποίον θα καταβληθούν δεδουλευμένα σε αυτούς τους εργαζόμενους.

Το σημαντικότερο, ίσως, ζήτημα, που ανακύπτει από την επιβολή των κυρώσεων, αφορά στην Ενιαία Εποπτική Αρχή, ενός θεσμού που μέχρι σήμερα απουσιάζει. Η λειτουργία Ενιαίας Εποπτικής Αρχής ουσιαστικά θα τερματίσει την υφιστάμενη κατάσταση, όπου ο έλεγχος σε υπόχρεες οντότητες πραγματοποιείται από επαγγελματικά σωματεία, όπως ο Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος ή ο Σύνδεσμος Εγκεκριμένων Λογιστών Κύπρου (ΣΕΛΚ). Επί του προκειμένου φαίνεται να έχουν καμφθεί οι αντιρρήσεις που διατύπωνε στο παρελθόν ο ΠΔΣ.

Τέλος, αξίζει να αναφέρουμε ότι το αποτύπωμα των κυρώσεων καθώς και το ενδεχόμενο να αυξηθούν με πρόσωπα που έχουν πολιτογραφηθεί Κύπριοι απασχολούν έντονα οικονομικούς παράγοντες του τομέα παροχής υπηρεσιών. Με βάση στοιχεία του 2018 οι υπηρεσίες σε διεθνείς εταιρείες καλύπτουν το 4% του ΑΕΠ της Κύπρου, με συνεισφορά 1,2 δισ. Ευρώ, σε ετήσια βάση. Επιπλέον, στον κλάδο υπηρεσιών απασχολούνται περίπου 13.500 εργαζόμενοι. Όπως αναφέρουν επίσης οι παράγοντες αυτοί από το κλίμα που έχει διαμορφωθεί μέχρι στιγμής, δεν είναι δυνατόν να προσδιορισθεί με σχετική ασφάλεια το εύρος των επιπτώσεων, κάτι που αναμένεται να ξεκαθαρίσει προσεχώς, ανάλογα με την έκταση των κυρώσεων κυπριακού ενδιαφέροντος.

5.6 Κυρώσεις από ΗΠΑ και Μ. Βρετανία σε πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας για «διευκολύνσεις» σε Ρώσους

Τη Μ. Τετάρτη 12.4.τ.ε., το Ηνωμένο Βασίλειο και οι ΗΠΑ ανακοίνωσαν κυρώσεις σε φυσικά και νομικά πρόσωπα, που θεωρούν ότι εμπλέκονται στην απόκρυψη περιουσιακών στοιχείων Ρώσων ολιγαρχών. Το Η.Β. εστιάζει στους Roman Abramovich και Alisher Usmanov, ενώ οι ΗΠΑ στον Alisher Usmanov. Στις λίστες περιλαμβάνονται και γνωστά ονόματα του κυπριακού τομέα υπηρεσιών, άτομα με κυπριακή υπηκοότητα και κυπριακές εταιρείες. Το επίσημο έγγραφο για την επιβολή των κυρώσεων εκ μέρους του Η.Β. είναι αναρτημένο στον ιστότοπο <http://www.gov.uk/government/publications/the-uk-sanctions-list>.

Το Η.Β. με τις εν λόγω κυρώσεις στοχεύει σε πρόσωπα και εταιρείες που κατηγορούνται ότι ενεργούν ως «οικονομικοί μεσάζοντες» για λογαριασμό των δύο Ρώσων επιχειρηματιών στον τελευταίο γύρο των κυρώσεων κατά της Μόσχας για την εισβολή στην Ουκρανία. Το Υπουργείο Εξωτερικών του Η.Β. διευκρινίζει ότι τα νέα μέτρα στοχεύουν, όσους βοηθούν τους δύο επιχειρηματίες να αποφύγουν το συνολικό κόστος των οικονομικών κυρώσεων. Η

ανακοίνωση του βρετανικού ΥΠΕΞ κάνει λόγο για διαρκή αποκλεισμό της ρωσικής ελίτ από περιουσιακά στοιχεία, που πιστεύουν ότι απέκρυψαν επιτυχώς. Στο πλαίσιο αυτό επιβάλλονται κυρώσεις (πάγωμα περιουσιακών στοιχείων, ταξιδιωτικές απαγορεύσεις, απαγορεύσεις σε επαγγελματικές δραστηριότητες), μεταξύ άλλων, και σε Κύπριους πολίτες, τον δικηγόρο κ. Χ. Β. και τον λογιστή κ. Δ. Ι., τους οποίους χαρακτηρίζει ως «επαγγελματίες παθητικούς συνεργούς» και κατηγορεί ότι λειτουργούν ως μεσάζοντες των δύο προαναφερθέντων Ρώσων, συμμετέχοντας στην απόκρυψη των περιουσιακών τους στοιχείων και συνδράμοντας στη δημιουργία offshore εταιρειών και καταπιστευμάτων. Συγκεκριμένα, σύμφωνα πάντα με το βρετανικό ΥΠΕΞ, σχετίζονται με υπεράκτιες εταιρείες που χρησιμοποίησε ο R. Abramovich για να κρύψει 760 εκατομ. λίρες (863 εκατομ. Ευρώ περίπου) πριν του επιβληθούν κυρώσεις μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία στα τέλη Φεβρουαρίου του 2022. Ο Alisher Usmanov, σύμφωνα πάντα με την ίδια ανακοίνωση δεν έχει εμπλακεί σε επιχειρηματική δραστηριότητα για μια μεγάλη χρονική περίοδο, όμως τα μέτρα διασφαλίζουν ότι τα περιουσιακά του στοιχεία, συμπεριλαμβανομένης της έπαυλης Beechwood House στο Λονδίνο, αξίας 90 εκατομ. λιρών, παραμένουν, υπό καθεστώς κυρώσεων. Υπενθυμίζεται ότι το Η.Β. δέσμευσε τον περασμένο χρόνο τα περιουσιακά στοιχεία των Roman Abramovich και Alisher Usmanov. Οι κυρώσεις αυτές έχουν επίσης ως στόχο το χρηματοπιστωτικό δίκτυο του Usmanov, που περιλαμβάνει την πολυσχιδή εταιρεία USM, την εταιρεία Curzon Square Ltd, η οποία λειτουργούσε ως το γραφείο του στο Λονδίνο, και την εταιρεία Hanley Ltd.

Συνολικά, η Βρετανία δέσμευσε περιουσιακά στοιχεία δισεκατομμυρίων βρετανικών λιρών και επέβαλε κυρώσεις σε περισσότερους από 1.550 Ρώσους και 180 οντότητες τον περασμένο χρόνο, στο πλαίσιο λήψης μέτρων, κατά της Μόσχας για την εισβολή στην Ουκρανία.

Λίγες ώρες αργότερα, την ίδια μέρα (Μ. Τετάρτη 12.4.τ.ε.) το Γραφείο Ελέγχου Ξένων Περιουσιακών Στοιχείων του Υπουργείου Οικονομικών των ΗΠΑ (OFAC-Office of Foreign Assets Control) έλαβε μέτρα για περαιτέρω περιορισμούς της πρόσβασης της Ρωσίας στο διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα, μέσω διαμεσολαβητών και των επιχειρήσεων τους. Στον κατάλογο περιλαμβάνονται και άτομα με κυπριακή υπηκοότητα και κυπριακές εταιρείες. Όπως σημειώνει σε ανακοίνωση στην ιστοσελίδα του το OFAC οι Ηνωμένες Πολιτείες, σε συντονισμό με το Ηνωμένο Βασίλειο, στοχεύουν στο δίκτυο διευκολύνσεων προς τον Ρώσο δισεκατομμυριούχο Alisher Usmanov, ο οποίος υπόκειται σε κυρώσεις σε πολλαπλές δικαιοδοσίες. Η ενέργεια περιλαμβάνει επίσης μέτρα για την ενίσχυση των υφιστάμενων μέτρων και την περαιτέρω παρεμπόδιση εισαγωγών κρίσιμων τεχνολογιών από τη Ρωσία, οι οποίες χρησιμοποιούνται στον πόλεμο κατά της Ουκρανίας. Συνολικά, το OFAC ορίζει 25 άτομα και 29 οντότητες, με σημεία επαφής σε 20 δικαιοδοσίες. Στην

ανακοίνωση αναφέρεται επίσης ότι το Υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ έχει καταγράψει ταυτόχρονα αρκετές οντότητες, που δραστηριοποιούνται στον αμυντικό τομέα της οικονομίας της Ρωσικής Ομοσπονδίας και οντότητες, που υποστηρίζουν τον πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, καθώς και πρόσθετες οντότητες που συνδέονται με την κρατική εταιρεία ατομικής ενέργειας της Ρωσίας (Rosatom). Προσθέτει δε ότι, το Υπουργείο Εμπορίου των ΗΠΑ θα λάβει ταυτόχρονα μέτρα για την προσθήκη 28 οντοτήτων στη λίστα, δεδομένου ότι το Κρεμλίνο αναζητά τρόπους να παρακάμψει τις εκτεταμένες πολυμερείς κυρώσεις και τους ελέγχους των εξαγωγών, που έχουν επιβληθεί στη Ρωσία.

Ο πλήρης κατάλογος των φυσικών προσώπων και των εταιρειών, που υπόκεινται στις νέες αυτές κυρώσεις των ΗΠΑ βρίσκεται στον ιστότοπο <https://ofac.treasury.gov/recent-actions/20230412>. Ειδικότερα, ο κατάλογος των φυσικών προσώπων και εταιρειών από την Κύπρο αναδημοσιεύτηκε στον έντυπο και ηλεκτρονικό κ/τύπο (π.χ. στο ενημερωτικό site www.brief.com.cy - <http://www.brief.com.cy/oikonomia/kypros/exelixa-aytoi-einai-oi-15-kyprio-18-etairies-sti-lista-kyroseon-ton-ipa-logo>).

Από πλευράς κ/κυβέρνησης ο Δ/ντής του Γραφείου του Προέδρου της κ/ Δημοκρατίας, κ. Β. Παπαδόπουλος ανέφερε ότι θα μελετηθούν διεξοδικά οι κυρώσεις που επέβαλαν Ηνωμένο Βασίλειο και ΗΠΑ σε Κύπριους υπηκόους και οντότητες και θα ληφθούν αποφάσεις, στη βάση της κείμενης νομοθεσίας και των δεσμεύσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας, για μη παράκαμψη των κυρώσεων. Επισήμανε δε ότι στον νέο κατάλογο κυρώσεων των ΗΠΑ περιλαμβάνονται συνολικά 14 Κύπριοι πολίτες, εκ των οποίων οι 6 έχουν διπλή υπηκοότητα και κάμποιοι άλλοι, τριπλή υπηκοότητα, ενώ επανέλαβε ότι στο πρόσφατο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Ν. Χριστοδουλίδης επεσήμανε τη σημασία η Ευρωπαϊκή Ένωση να αντιμετωπίζει με ιδιαίτερη αυστηρότητα την όποια παράκαμψη των κυρώσεων.

5.7 Απολογισμός πεπραγμένων της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς Κύπρου για το 2022 - Δέσμευση ρωσικών περιουσιακών στοιχείων και κεφαλαίων στην Κύπρο

Ο Πρόεδρος της ΕΚΚ Δρ. Γ. Θεοχαρίδης παρουσίασε τα αποτελέσματα της ΕΚΚ για το 2022 σε συνέντευξη τύπου (15.03 τρεχ.) με θέμα τον ετήσιο απολογισμό των πεπραγμένων της ΕΚΚ.

Από τη σχετική συνέντευξη συγκρατούνται τα ακόλουθα:

- στο τέλος του 2022 ο αριθμός των εποπτευόμενων οντοτήτων ανήλθε στις 837 από 806, το 2021, καταγράφοντας άνοδο 3,85%, ενώ βρίσκονται υπό διαδικασία εξέτασης για αδειοδότηση 100 νέες αιτήσεις. Σε σύγκριση με το 2019, πριν από το ξέσπασμα της πανδημίας, η άνοδος ήταν 12,2%,
- η ΕΚΚ συνεχίζει να επενδύει στην τεχνολογική αναβάθμισή της και την προληπτική εποπτεία του τομέα,

διασφαλίζοντας ένα αποτελεσματικό πλαίσιο προστασίας των επενδυτών και της ομαλής λειτουργίας της αγοράς,

- εντός του 2022 εγκρίθηκαν συνολικά 86 αιτήσεις για απόκτηση άδειας διαφόρων τύπων οντοτήτων υπό την εποπτεία της ΕΚΚ, απορρίφθηκαν 6 αιτήσεις για απόκτηση άδειας ΚΕΠΕΥ (Κυπριακές Εταιρείες Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών) και αποσύρθηκαν από τους ενδιαφερόμενους 15 αιτήσεις που αφορούσαν σε απόκτηση άδειας ΚΕΠΕΥ και συλλογικών επενδύσεων. Ο εποπτικός ρόλος της ΕΚΚ, σύμφωνα με τον κ. Θεοχαρίδη θα διευρυνθεί περαιτέρω με την ένταξη στην αρμοδιότητά της δύο νέων ομάδων εποπτευόμενων οντοτήτων. Πρόκειται για τους Παρόχους Υπηρεσιών Συμμετοχικής Χρηματοδότησης (ΠΥΣΧ), οι οποίοι θα παρέχουν τις υπηρεσίες τους από την κ/Δημοκρατία, πανευρωπαϊκά στη βάση του ευρωπαϊκού Κανονισμού 2020. Η άλλη ομάδα αφορά στους Παρόχους Πανευρωπαϊκών Συνταξιοδοτικών Προϊόντων (Pan European Pension Product - PEPP), που απορρέουν από τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό 2019/1238,
- η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς Κύπρου (ΕΚΚ) «πάγωσε» 1,4 δισ. Ευρώ στο πλαίσιο της εφαρμογής των κυρώσεων σε βάρος της Ρωσίας, δεσμεύοντας 720 εκατ. Ευρώ από Κυπριακές Εταιρείες Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών (ΚΕΠΕΥ) και 719 εκατ. Ευρώ από Παρόχους Διοικητικών Υπηρεσιών (συνολικά 1,439 δισ. Ευρώ),
- αποδίδεται βάρος στην αποτελεσματική εποπτεία από πλευράς ΕΚΚ, που αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη της κ/ Κεφαλαιαγοράς, η οποία συνεχίζει να μεγεθύνεται με τους απασχολούμενους στις επενδυτικές υπηρεσίες να ξεπερνούν τους 19.000,
- άμεση ήταν η αντίδραση της ΕΚΚ στην πρόσφατη τραπεζική κρίση στις ΗΠΑ, δεδομένου ότι ζητήθηκε από τις εποπτευόμενες οντότητες ενημέρωση για ενδεχόμενη έκθεση στην αμερικανική τραπεζική κρίση. Τέσσερις εποπτευόμενες οντότητες ανέφεραν ότι είχαν καταθέσεις σε Silicon Valley Bank και Signature Bank, με καταθέσεις, τις οποίες σε μεγάλη τους πλειοψηφία τις είχαν αποσύρει,
- το Τμήμα Εποπτείας το 2022 μεταξύ άλλων:
 - πραγματοποίησε 359 εξ αποστάσεως, θεματικούς και επιτόπιους ελέγχους σε ΚΕΠΕΥ και παρακολούθησε την εφαρμογή των απαιτήσεων για αναφορά συναλλαγών/συμβάσεων παραγώγων,
 - διενήργησε 119 εξ αποστάσεως ελέγχους επί εγγράφων και παρακολούθησε τις απαιτήσεις σε Οργανισμούς Συλλογικών Επενδύσεων
 - παράλληλα, εντός του 2022 συνέχισε την παρακολούθηση των διαδικτυακών πρακτικών μάρκετινγκ των ΚΕΠΕΥ, μέσω του εξειδικευμένου συστήματος, το οποίο της επιτρέπει να

συλλέγει και να αναλύει πληροφορίες σε σχέση με αυτές,

- το Τμήμα Παρεμπόδισης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες ολοκλήρωσε τη διαδικασία επιτόπιων ελέγχων για 14 εποπτευόμενες οντότητες και βρίσκεται στην ολοκλήρωση 15 ελέγχων για τους οποίους, πιθανόν, να προκύπτουν ενδεχόμενες παραβάσεις της κείμενης νομοθεσίας.
- το Τμήμα Ερευνών και Παρακολούθησης της Αγοράς προχώρησε σε 15 εισόδους - έρευνες, ολοκλήρωσε 39 έρευνες και στο τέλος του 2022 ήταν σε εξέλιξη άλλες 48.
- η ΕΚΚ επέβαλε το 2022 διοικητικές κυρώσεις ύψους, περίπου 2,9 εκατ. Ευρώ, εκ των οποίων η συντριπτική πλειοψηφία αφορούσε πρόστιμα και συμβιβασμούς σε ΚΕΠΕΥ και
- τέλος τα τελευταία δύο χρόνια έχουν επιβληθεί διοικητικές κυρώσεις άνω των 4,2 εκατ. Ευρώ, εκ των οποίων τα 3,6 εκατ. Ευρώ αφορούσαν ΚΕΠΕΥ, ενώ τα τελευταία 10 χρόνια έχουν επιβληθεί πρόστιμα και έγιναν συμβιβασμοί ύψους 34,2 εκατ. Ευρώ.

5.8 Προσφυγή εταιρείας ΑΚΤΩΡ Α.Ε. κατά της ΔΕΦΑ (Δημόσια Επιχείρηση Φυσικού Αερίου).

Το Διοικητικό Δικαστήριο απέρριψε στις 10.2. τ.έ. προσφυγή της ελληνικής εταιρείας ΑΚΤΩΡ ΑΕ (προσφεύγουσα) κατά της κ/Δημόσιας Επιχείρησης Φυσικού Αερίου (ΔΕΦΑ).

Όπως αναφέρεται στην ανωτέρω απόφαση, με την πρώτη της αίτηση, η προσφεύγουσα εταιρεία ζήτησε δήλωση του Δικαστηρίου ότι είναι άκυρη και στερημένη εννόμου αποτελέσματος η απόφαση της ΔΕΦΑ (της κοινοποιήθηκε με επιστολή ημερομηνίας 15.10.2019), με την οποία αφαιρέθηκε το δικαίωμα συμμετοχής της στην κοινοπραξία, που κατετάγη πρώτη στον δημόσιο διεθνή διαγωνισμό για τον «Σχεδιασμό, Κατασκευή, Λειτουργία και Συντήρηση Τερματικού Εισαγωγής LNG».

Με τη δεύτερη αίτηση, η ενάγουσα ζήτησε δήλωση του Δικαστηρίου ότι είναι άκυρη και στερημένη εννόμου αποτελέσματος η απόφαση της καθ'ής η προσφυγή να διενεργήσει το διαγωνισμό, παρά τον αποκλεισμό της, και να συνεχίσει τις διαπραγματεύσεις με τα υπόλοιπα μέλη της κοινοπραξίας ή/και με επιπρόσθετους οικονομικούς φορείς, που δεν έλαβαν μέρος στο διαγωνισμό, με στόχο την υπογραφή της σύμβασης.

Στην απόφαση ο δικαστής, αφού εξέτασε τις θέσεις όλων των πλευρών, αναφέρει ότι απορρίπτει την προσφυγή της προσφεύγουσας ως απαράδεκτη. Η προσβαλλόμενη απόφαση επικυρώθηκε και επιδικάσθηκαν 1.800 Ευρώ έξοδα εναντίον της προσφεύγουσας εταιρείας και υπέρ της καθ'ής η προσφυγή.

Υπενθυμίζουμε ότι η ΑΚΤΩΡ είχε προσφύγει ενώπιον της

Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών, κατόπιν της απόφασης της Δημόσιας Επιχείρησης Φυσικού Αερίου (ΔΕΦΑ) να την αποκλείσει από την κοινοπραξία, με την οποία, εν τέλει, υπεγράφη σύμβαση ανάθεσης του έργου κατασκευής των υποδομών εισαγωγής Υδροποιημένου Φυσικού Αερίου (ΥΦΑ-LNG) στην Κύπρο

5.9 Πώληση της ιστορικής κ/εταιρείας ΚΕΑΝ στην κ/bbf ύστερα από εβδομήντα τέσσερα (74) χρόνια λειτουργίας

Έπειτα από εβδομήντα τέσσερα (74) χρόνια λειτουργίας, μία από τις ιστορικότερες εταιρείες της Κύπρου, η ΚΕΑΝ (Κυπριακή Εταιρεία Αναψυκτικών) (<https://kean.com.cy/about-us/>), πωλείται στην bbf - build better future (<https://bbf.com/>).

Για τη συμφωνία φέρεται να ενημερώθηκαν, τόσο οι προμηθευτές, όσο και το προσωπικό της εταιρείας, ενώ σημαντικό παράγοντα για την ολοκλήρωσή της απετέλεσε η δέσμευση των νέων ιδιοκτητών, οι οποίοι υπέγραψαν σχετικό όρο ότι θα απορροφήσουν, αφενός όλο το υφιστάμενο προσωπικό της εταιρείας, αφετέρου ότι η έδρα και η μονάδα παραγωγής της εταιρείας θα παραμείνουν στην Κύπρο.

Με χαρτοφυλάκιο που περιλαμβάνει μια τεράστια γκάμα από κορυφαίας ποιότητας προϊόντα, ο Όμιλος ΚΕΑΝ δραστηριοποιείται σε διάφορους τομείς της αγοράς τροφίμων και ποτών, εξυπηρετώντας, τόσο το λιανικό και χονδρικό εμπόριο, όσο και τον τομέα εστίασης.

Πέραν της παραγωγής και διανομής των δικών της παραδοσιακών προϊόντων ΚΕΑΝ, η εταιρεία έχει προχωρήσει στην ενσωμάτωση νέων προϊόντων στον Όμιλο, μέσω των θυγατρικών εταιρειών της (ΚΕΑΝ Trading, ΚFL Logistics Ltd, Κean Food Link Ltd). Μερικά από αυτά είναι τα ακόλουθα: HEINZ, KRAFT, HP, L&P, AMOY, VITALIA, FARLEYS, CALVO - τόνος και σαλάτες, Όλυμπος χαλβάς & ταχίни, GO TAN - βούτυρα και σάλτσες, PELLITO NUTS, τα ελληνικά παγωτά και γιαούρτια ΚΡΙ-ΚΡΙ, Λαγάκης - κατεψυγμένα ψάρια και αλιεύματα, MONBAKE GROUP, ORIO, EUROFRITS, ΒΙΪΥΝΑΙ GROUP κ.ά.)

Τα προϊόντα ΚΕΑΝ έχουν παρουσία σε περισσότερες από σαράντα (40) χώρες, ενώ η παραγωγική της δυνατότητα μπορεί να προσφέρει συνεργασία και στις υπηρεσίες συσκευασίας.

Συνεπώς, ο Όμιλος αποτελούσε μία καθιερωμένη πλατφόρμα προώθησης εξαγωγών (επιανεξαγωγών) και των ελληνικών προϊόντων διεθνώς.

Οι νέοι αγοραστές bbf είναι το νέο διεθνές brand του ομίλου Prime Property (<https://www.prime-property.com>), το οποίο θα ηγείται των αναπτυξιακών έργων της εταιρείας.

Στο χαρτοφυλάκιο χώρων διαβίωσης της εταιρείας συγκαταλέγονται, μεταξύ άλλων, τα προσφάτως ολοκληρωμένα:

- ✓ Sky Tower (https://www.prime-property.com/en/Development/Sky_Tower) και
- ✓ Eden Rock (<https://www.prime->

[property.com/en/Development/Eden Roc Residence/](https://www.property.com/en/Development/Eden_Roc_Residence/)) της Λεμεσού.

Επίσης υπό εξέλιξη βρίσκονται τα σχέδια για πλήρη ανακαίνιση του ιστορικού ξενοδοχείου Berengaria στον Πρόδρομο, με ανακαινισμένα δωμάτια, επαύλεις, εστιατόριο, πισίνες και SPA. Συνολικά η bbf διαθέτει σαράντα πέντε (45) έργα στο στάδιο της κατασκευής και του σχεδιασμού.

6. ΕΝΕΡΓΕΙΑ

6.1 Αύξηση κόστους ηλεκτρισμού για τις κυπριακές βιομηχανίες το 2022

Η θεαματική άνοδος του κόστους ηλεκτρισμού για βιομηχανικούς σκοπούς απειλεί την κ/βιομηχανία και ήδη από πλευράς βιομηχάνων γίνεται συζήτηση ακόμα και για λουκέτα, απολύσεις ή μειώσεις μισθών εργαζομένων, σε περίπτωση μη επίλυσης του ζητήματος. Η ΑΗΚ (Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου) αντιτάσσει το επιχείρημα ότι η τιμολογιακή της πολιτική εφαρμόζεται, κατόπιν έγκρισης της Ρυθμιστικής Αρχής Κύπρου (ΡΑΕΚ) και ότι οι αυξήσεις προήλθαν από τη μεγάλη άνοδο των διεθνών τιμών καυσίμων, εντός του 2022. Τον Ιανουάριο του 2022 η μέση σταθμισμένη τιμή καυσίμων ήταν 393,35 Ευρώ και τον Ιούνιο, ανήλθε στα 521,32 Ευρώ και τον Δεκέμβριο 784,59 Ευρώ. Επιπρόσθετα, από τον Ιούνιο του 2022 για τους μηνιαίους πελάτες και από τον Ιούλιο για τους διμηνιαίους πελάτες, εφαρμόστηκαν νέες τιμές και για τις διατιμήσεις.

Σύμφωνα με πηγές της αγοράς, οι διαδοχικές αυξήσεις που επιβάλλει η Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου (ΑΗΚ) έχουν αυξήσει κατακόρυφα το κόστος, με αποτέλεσμα αρκετές βιομηχανικές μονάδες είτε να επωμίζονται οι ίδιες το κόστος των αυξήσεων είτε να μετακυλείουν στους καταναλωτές.

Παράλληλα, η Κύπρος κατατάσσεται ανάμεσα στις τρεις πρώτες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την υψηλότερη τιμή ρεύματος, σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat. Σύμφωνα με τα στοιχεία αυτά, το πρώτο εξάμηνο του 2022, το κόστος κατανάλωσης ηλεκτρικού ρεύματος για βιομηχανικούς σκοπούς (με βάση την ετήσια κατανάλωση της κάθε μονάδας) παρουσίασε άνοδο, μεταξύ του 55% και 64%, συγκριτικά με το πρώτο εξάμηνο του 2021. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, ο μέσος όρος της μεταβολής σε ολόκληρη την Ε.Ε. μεταξύ του πρώτου εξαμήνου 2021 και του αντίστοιχου εξαμήνου του 2022 ήταν 39,5%, ενώ στην Κύπρο η αύξηση αυτή ανήλθε στο 63,1%.

Ειδικότερα, σύμφωνα με ενδεικτικό παράδειγμα μίας μεσαίας βιομηχανικής μονάδας του ΟΕΒ (Ομοσπονδίας Εργοδοτών και Βιομηχάνων) το κόστος ανά ΚWh από 19,8 σεντς του Ευρώ στις αρχές του 2022 αυξήθηκε στα 22,7 σεντς τον Μάρτιο, στα 24,6 σεντς τον Μάιο, ενώ εκτοξεύτηκε στα 34,2 σεντς τον Ιούνιο, με αποτέλεσμα μία μονάδα με κατανάλωση, περίπου 600.000 ΚWh, μηνιαίως (δηλαδή περίπου 7 ΜWh ετησίως), να πληρώσει, μόνο για τον μήνα Ιούνιο, επιπλέον 65.000 Ευρώ, ενώ οι συνολικά εκτιμώμενες, επιπρόσθετες

δαπάνες για την ΑΗΚ ανέρχονται σε ένα εκατομ. Ευρώ για το 2022. Στο ίδιο μήκος κύματος βρίσκονται και οι αναφορές του Γενικού Διευθυντή του Παγκύπριου Συνδέσμου Ξενοδόχων (ΠΑΣΥΞΕ) κ. Φ. Ρουσούνιδη, ο οποίος θεωρεί το κόστος ηλεκτρισμού ως ένα από τα μεγαλύτερα λειτουργικά κόστη ενός ξενοδοχείου, το οποίο θέτει σε κίνδυνο και τη βιωσιμότητα της επιχείρησης. Το 2021 το κόστος ηλεκτρισμού μιας ξενοδοχειακής μονάδας μεσαίου μεγέθους κυμαίνονταν, γύρω στα 73.000 Ευρώ, ενώ το 2022 ανήλθε στα 140.000 Ευρώ.

Το πρόβλημα αντιμετωπίστηκε, εν μέρει, από τον βιομηχανικό κόσμο, με μερική μόνο μετακύλιση του ενεργειακού κόστους στις τιμές πώλησης, διότι το μικρό μέγεθος της αγοράς της Κύπρου δεν επιτρέπει μεγάλες αυξήσεις των τιμών, οπότε ως μόνη διέξοδος απομένει είτε η απόλυση εργαζομένων για τη μείωση των λειτουργικών εξόδων είτε η μείωση των αυξήσεων της ΑΗΚ.

Σε κάθε περίπτωση οικονομικοί αναλυτές τονίζουν ότι το κόστος του ηλεκτρικού ρεύματος για βιομηχανικούς σκοπούς επηρεάζει αναπόφευκτα την ανταγωνιστικότητά της κυπριακής οικονομίας, στοιχείο που καταγράφεται σε έρευνες τόσο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όσο και του Συμβουλίου Οικονομίας και Ανταγωνιστικότητας της Κύπρου. Η Κύπρος μάλιστα συγκαταλέγεται στην πρώτη τριάδα των κρατών μελών της Ε.Ε. με τη μεγαλύτερη αύξηση βιομηχανικού κόστους ρεύματος.

6.2 Σχέδιο εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συστημάτων σε κατοικίες

Ενίσχυση του μέτρου της εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συστημάτων σε κατοικίες εξήγγειλε η κ/ τέως Υπουργός Ενέργειας Εμπορίου και Βιομηχανίας, κα Ν. Πηλείδου στις 27.1.τ.ε., σε απάντηση στην κοινή επιστολή που έλαβε από τον Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς (ΔΣΜΚ) και τον Διαχειριστή Συστήματος Διανομής (ΑΗΚ Διανομή), με την οποία ζητείται ο τερματισμός της εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συστημάτων σε κατοικίες.

Σύμφωνα με την κα Υπουργό, σε μία περίοδο ενεργειακής κρίσης θα πρέπει να δοθεί η δυνατότητα σε κάθε καταναλωτή να εγκαταστήσει φωτοβολταϊκό σύστημα, μειώνοντας το κόστος ηλεκτρισμού και κάλεσε τους Διαχειριστές να εξετάσουν άμεσα τις τεχνικές λύσεις και να τις εφαρμόσουν, το συντομότερο δυνατό (π.χ. ανακατανομή δυναμικότητας, μεταξύ οικιακών και εμπορικών έργων).

Το μέτρο, το οποίο λειτουργεί εδώ και 10 χρόνια, από το 2013 έχει αποτιμηθεί θετικά από τους καταναλωτές και εκτός από τη μείωση του κόστους ηλεκτρισμού σε κατοικίες, ευάλωτα νοικοκυριά και επιχειρήσεις, προωθεί την πράσινη μετάβαση, την απεξάρτηση της Κύπρου από τις εισαγωγές καυσίμων και την αγορά δικαιωμάτων εκπομπών ρύπων και συμβάλλει στην επίτευξη των δεσμεύσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας, που απορρέουν από την Ευρωπαϊκή

Πράσινη Συμφωνία, το νομοθετικό πακέτο Fit-for-55 και το Repower EU.

Μάλιστα έχουν διαμορφωθεί συνθήκες για περαιτέρω αύξηση της διείσδυσης των οικιακών και εμπορικών φωτοβολταϊκών. Σήμερα, στην Κύπρο είναι εγκατεστημένα σε κατοικίες περισσότερα από 31.000 φωτοβολταϊκά συστήματα Net-metering, με συνολική ισχύ, πέραν των 140 MW (ποσοστό μεγαλύτερο του 20% της συνολικής εγκατεστημένης ισχύος ΑΠΕ στο νησί).

Την περίοδο 2013-2022 δόθηκαν σημαντικά κίνητρα, με αποτέλεσμα η διείσδυση οικιακών και εμπορικών ηλιακών συστημάτων να αυξηθεί, κατά 1700%. Μέχρι το τέλος του 2022 οι αιτήσεις για επιδότηση για εγκατάσταση φωτοβολταϊκών δυπλασιάστηκαν σε σχέση με το προηγούμενο έτος, ενώ οι αιτήσεις από ευάλωτα νοικοκυριά, το ίδιο διάστημα σχεδόν τριπλασιάστηκαν.

Σε δηλώσεις του για το θέμα, ο Εκπρόσωπος Τύπου του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου (ΔΣΜΚ) κ. Β. Κουτσόλουκας ανέφερε ότι η διακοπή της εγκατάστασης φωτοβολταϊκών θα ήταν μια μεταβατική λύση μέχρι να υπάρξουν διαθέσιμα συστήματα και οι νέες αιτήσεις να ενταχθούν στο πλαίσιο ενός νέου Σχεδίου, με επιπλέον απαιτήσεις, όσον αφορά στις διαδικασίες ελέγχου των φωτοβολταϊκών. Πρόσθεσε ότι αυτή τη στιγμή το όριο σε σχέση με την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών, βάσει των προβλέψεων του υφισταμένου Σχεδίου δεν μπορεί να ξεπεραστεί. Πρόσθεσε, επίσης, ότι θα μπορούσε να απορροφηθεί περισσότερη ενέργεια από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ), αν υπήρχαν συστήματα αποθήκευσης ή αν υπήρχε ηλεκτρική διασύνδεση, κάτι το οποίο δεν είναι στον έλεγχο των Διαχειριστών, αλλά βάσει της ευρωπαϊκής νομοθεσίας, κάτι τέτοιο πρέπει να γίνει από ιδιώτες. Εξήγησε ότι υπάρχει ένα ελάχιστο ποσοστό συνολικής ζήτησης φορτίου που πρέπει να το καλύψουν οι συμβατικές μονάδες, οι οποίες δίνουν κάποιες απαραίτητες υπηρεσίες στο σύστημα, όπως οι εφεδρείες που δεν μπορούν να παρέχουν οι ΑΠΕ. Οι δε συμβατικές μονάδες έχουν ένα τεχνικό ελάχιστο επίπεδο παραγωγής, κάτω από το οποίο δεν μπορούν να λειτουργήσουν.

Σχετικά με το άνοιγμα της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας είτε ότι αναμένεται σχετική απόφαση της ΡΑΕΚ (Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας Κύπρου) και ότι το άνοιγμα δεν θα επηρεάσει την απορρόφηση περισσότερο φωτοβολταϊκών στο σύστημα, θα δώσει, όμως, την ευκαιρία σε ιδιώτες να εγκαταστήσουν συστήματα αποθήκευσης. Τέλος, ανέφερε ότι, εντός Δεκεμβρίου 2022, έγινε η δεύτερη δοκιμαστική λειτουργία και αυτή τη στιγμή γίνονται επιπρόσθετες δοκιμές και βελτιώσεις στο λογισμικό της αγοράς, ώστε να προχωρήσουν στο επόμενο στάδιο.

6.3 17^η Έκθεση SAVENERGY (Λευκωσία, 7-9.04.2023)

Η Ομοσπονδία Εργοδοτών και Βιομηχάνων σε συνεργασία με το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, την

Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου (ΑΗΚ) και το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Περιβάλλοντος διοργάνωσε την 17η Έκθεση Εξοικονόμησης Ενέργειας «SAVENERGY 2022» και την 14η Έκθεσης Τεχνολογιών Νερού και Περιβάλλοντος “ENVIROTEC” στον χώρο της Διεθνούς Έκθεσης στη Λευκωσία. Οι Εκθέσεις αυτές αποτελούν τις μεγαλύτερες της Κύπρου για τη βιώσιμη ενέργεια καθώς και σημείο συνάντησης εταιριών και φορέων, που αναζητούν πράσινες λύσεις ενεργειακής απόδοσης για τη μείωση του ενεργειακού κόστους της κατανάλωσης ενέργειας.

Τις Εκθέσεις εγκαινίασε ο κ/ Υπουργός Ενέργειας, Εμπορίου & Βιομηχανίας, κ. Γ. Παπαναστασίου, ο οποίος σε δηλώσεις του αναφέρθηκε στην ανάδειξη και προώθηση των τεχνολογιών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και εξοικονόμησης ενέργειας καθώς και την ενεργειακή πραγματικότητα στην Κύπρο. Η Κύπρος έχει καταφέρει όχι μόνο να εκπληρώσει τους ενεργειακούς της στόχους, που αποτελούσαν άλλωστε και δεσμεύσεις της προς την ΕΕ και τη Συμφωνία του Παρισιού για το Κλίμα, αλλά και να τις υπερβεί. Στις δηλώσεις του εξέφρασε τη στήριξη του Υπουργείου του στο εξαιρετικής σημασίας έργο της ηλεκτρικής διασύνδεσης Κύπρου-Ελλάδας-Ισραήλ, το οποίο θα άρει την ενεργειακή απομόνωση της Κύπρου και θα δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για μεγαλύτερη διείσδυση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και στην αναθέρωση της προσέγγισης της κ/κυβέρνησης για τη χρήση φυσικού αερίου ως μεταβατικού καυσίμου και στο μείγμα για χρήση στην εγχώρια αγορά, δίνοντας έμφαση πλέον στο φυσικό αέριο που βρίσκεται στην Ανατολική Μεσόγειο και στην ΑΟΖ της Κύπρου.

Επίσης, ο κ. Παπαναστασίου αναφέρθηκε σε μερικές από τις σημαντικές μεταρρυθμίσεις που προωθεί το Υπουργείο του, όπως :

- α) τη σύσταση Ενιαίας Υπηρεσίας Εξυπηρέτησης (one-stop-centre) για την αδειοδότηση έργων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, η οποία θα υπάγεται στη Μονάδα Διευκόλυνσης Επιχειρήσεων και θα λειτουργεί μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας, η οποία θα είναι έτοιμη σύντομα,
- β) την υλοποίηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης, ύψους 98 εκατ. Ευρώ, για μετασχηματισμό της κυπριακής οικονομίας σε κυκλική,
- γ) τη δαπάνη 35 εκατ. Ευρώ από τον κρατικό προϋπολογισμό για την εγκατάσταση έξυπνων μετρητών, καθώς και κονδύλι 100 εκατ. Ευρώ για επενδύσεις στο ηλεκτρικό δίκτυο, ώστε να στηριχθεί η πράσινη μετάβαση,
- δ) τα Σχέδια Χορηγιών, τα οποία δίνουν έμφαση στα ευάλωτα νοικοκυριά, με αυξημένες χορηγίες και αύξηση των δικαιούχων, κατά 50 χιλιάδες άτομα,
- ε) την υιοθέτηση από 1.4 τ.έ του virtual net billing για τις επιχειρήσεις, που είχε εφαρμοστεί από την προηγούμενη χρονιά για νοικοκυριά και γεωργούς.

Στην 17η Έκθεση SAVENERGY (<https://savenergy.org.cy/>) συμμετείχαν με περίπτερα, πενήντα επτά (57) φορείς και εταιρίες-Εκθέτες, οι οποίες κάλυπταν τομείς ενεργειακής αναβάθμισης

κτιρίων, δομικών υλικών και ανακαινίσεων, ΑΠΕ, επεξεργασίας νερού, αποκατάστασης συστημάτων σωληνώσεων, ηλεκτρικών και υβριδικών αυτοκινήτων, συμβουλευτικής και χρηματοδότηση στους εν λόγω τομείς. Μεταξύ αυτών ήταν έξι (6) συνεργάτες των διοργανωτών (Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας, Υπουργείο Γεωργίας Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, το Τμήμα Περιβάλλοντος και το Τμήμα Υδάτων του ιδίου Υπουργείου, η ΑΗΚ και η GREEK HEMISHER LTD) και πέντε (5) περίπτερα Χορηγών/Sponsors (Hellenic Bank, ΟΠΑΠ ΚΥΠΡΟΥ, ΕΚΟ, CYTA Business, SP Energy Green).

Η παρουσία εταιριών εκθετών από την Ελλάδα ανέρχονταν σε οκτώ (8), οι οποίες εκπροσωπούσαν σε δύο (2) ξεχωριστά περίπτερα. Στο περίπτερο της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδος παρουσία και στελεχών της (Υπεύθυνη κα Μάρω Ρόδη) συμμετείχαν έξι (6) εταιρίες : **KAPTAIN SA** (παραγωγή συνθετικών κουφωμάτων), **STROGILIS MARBLE** (εμπορία μαρμάρων), **DIGENIS ABEE** (παραγωγή και εμπορία μεταλλικών εξαρτημάτων και δομικών κατασκευών για τη μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας χαμηλής και τάσης), **WOOD DESIGN MON EPIE** (παραγωγή και εμπορία ξύλινων κατασκευών), **KAMARIDIS GLOBAL WIRE GROUP** (παραγωγή και εμπορία προϊόντων ελάσεως - σύρματα), **GOURNAS BROS LTD** (εμπορία εργαλείων). Στο περίπτερο της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας συμμετείχαν τρεις (3) εταιρίες, μία (1) από την Περιφερειακή Ενότητα Καστοριάς και δύο (2) από την Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης. Συγκεκριμένα, συμμετείχαν η PANAMARM (Καστοριά), η **MARMARA KOZANIS PAPATHYMIPOULOS** (με παρουσία στην κ/αγορά - εκκλησιαστικό πελατολόγιο - τα μάρμαρα Τρανοβάλτου που εκπροσωπεί τοποθετήθηκαν στον νέο καθεδρικό ναό της Λευκωσίας) και η DIMARAS (παραγωγή και εμπορία κουφωμάτων). Από συνομιλίες που είχαμε με τους Έλληνες εκθέτες, των οποίων τα περίπτερα επισκεφθήκαμε καθώς και από τη γενικότερη εικόνα της φετινής διοργάνωσης προκύπτει ότι οι εν λόγω Εκθέσεις συνεχίζουν να προσφέρουν σημαντικές ευκαιρίες επαφών και συνεργασιών εκθετών και εταιρειών του ενεργειακού τομέα και των συναφών νέων τεχνολογιών. Τα περίπτερα των δύο Περιφερειών επισκέφθηκε ο κ/Υπουργός Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας κ. Γ. Παπαναστασίου, παρουσία του Γραφείου μας.

Στο πλαίσιο, τέλος, του Συνεδρίου της 17ης Έκθεσης Εξοικονόμησης Ενέργειας “SAVENERGY 2023” διοργανώθηκε, επίσης, Συνέδριο με θέμα “Πράσινη Μετάβαση και Επιχειρηματικότητα – Ευκαιρίες και Προκλήσεις προς μια Βιώσιμη Οικονομία”, την Παρασκευή 07 Απριλίου 2023, στην Διεθνή Έκθεση Κύπρου (Hall A). Το Συνέδριο πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με το Ενεργειακό Γραφείο Κύπρου.

6.4 Χρήση των ΑΠΕ στην Κύπρο/ Στοιχεία Eurostat

Στο 21,8% ανήλθε, το 2021, το μερίδιο των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας στην ΕΕ,

καταγράφοντας μικρή μείωση, 0,3 ποσοστιαίων μονάδων, σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat. Η Κύπρος με 18,4% το 2021 βρισκόταν κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ, αν και το ποσοστό αυξάνεται σταθερά από το 2004 και την ένταξη της χώρας στην ΕΕ.

Η ΕΕ με σχετική οδηγία έχει θέσει στόχο το μερίδιο αυτό να ανέλθει στο 32% μέχρι το 2030. Με πρόταση της το 2021 η Κομισιόν προώθησε την αλλαγή του στόχου στο 40% και το 2022, μέσω του σχεδίου REPowerEU, πρότεινε νέα αύξηση στο 45%.

Όπως εξηγεί στην ανακοίνωση της η Eurostat, η μικρή μείωση που καταγράφηκε το 2021 μπορεί να εξηγηθεί από την άρση των μέτρων για περιορισμό της πανδημίας, η οποία είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση της κατανάλωσης ενέργειας και την συνεπακόλουθη μείωση του μεριδίου των ΑΠΕ. Σε απόλυτους αριθμούς πάντως το 2021 κατεγράφη αύξηση στην παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές σε σχέση με το 2020.

Οι αλλαγές ενδέχεται να οφείλονται και σε αλλαγή στη μεθοδολογία του υπολογισμού των δεδομένων, λόγω αλλαγής της νομικής βάσης από την Οδηγία του 2009 στην Οδηγία του 2018.

Από τη μελέτη των εν λόγω στοιχείων συνάγεται ότι, το 2021 η Σουηδία παραμένει η χώρα με το μεγαλύτερο ποσοστό κατανάλωσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (62,6%), βασιζόμενη κυρίως στην παραγωγή ενέργειας από βιομάζα, την υδροηλεκτρική ενέργεια, την αιολική ενέργεια, αντλίες θερμότητας και υγρά βιοκαύσιμα. Ακολουθούν η Φινλανδία (43,1%) και η Λετονία (42,1%), κυρίως με τη χρήση βιομάζας και υδροηλεκτρικής ενέργειας, η Εσθονία (37,6%, κυρίως βιομάζα και αιολική ενέργεια), η Αυστρία (36,4%, κυρίως υδροηλεκτρική ενέργεια και βιομάζα) και η Δανία (34,7%, κυρίως βιομάζα και αιολική ενέργεια).

Συνολικά, δέκα πέντε (15) από τα είκοσι επτά (27) κράτη μέλη, δηλαδή πάνω από τα μισά, μεταξύ τους και η Κύπρος, βρέθηκαν κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ το 2021. Τα υπόλοιπα κράτη μέλη που βρίσκονταν κάτω από τον μέσο όρο ήταν το Βέλγιο, η Βουλγαρία, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιρλανδία, η Ισπανία, η Ιταλία, οι Κάτω Χώρες, το Λουξεμβούργο, η Μάλτα, η Ουγγαρία, η Πολωνία, η Σλοβακία και η Τσεχία).

Τα χαμηλότερα ποσοστά κατανάλωσης ενέργειας από ΑΠΕ κατέγραψαν το Λουξεμβούργο (11,7%), η Μάλτα (12,2%), οι Κάτω Χώρες (12,3%), η Ιρλανδία (12,5%) και το Βέλγιο (13,0%).

Τέλος, σημειώνεται ότι

- οι στόχοι της Κύπρου για τη συνεισφορά των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στην κατανάλωση ενέργειας έχουν καλυφθεί για τα προηγούμενα έτη, και το ενδιαφέρον για εγκατάσταση φωτοβολταϊκών είναι έντονο, τα τελευταία στοιχεία της Eurostat καταδεικνύουν ότι οι επιδόσεις της Κύπρου στο συγκεκριμένο κεφάλαιο δεν είναι οι αναμενόμενες
- η Κύπρος είναι από τις πρώτες χώρες της Ευρώπης στην κατανάλωση ορυκτών καυσίμων. Η Μάλτα βρίσκεται στην 1η θέση με 96% και στην 2η θέση η Κύπρος και η Ολλανδία με ποσοστό 89%, εξάρτηση που συμβάλλει στη σημαντική

αύξηση στους λογαριασμούς (στο αυξημένο κόστος του μαζούτ προστίθενται οι «ποινές» που καταβάλλει η Κύπρος για την πρόκληση αερίων του θερμοκηπίου),

- οι υψηλές τιμές του ρεύματος πλήττουν όχι μόνο τα νοικοκυριά, αλλά και τις επιχειρήσεις καθώς το βιομηχανικό ρεύμα στην Κύπρο είναι το τέταρτο πιο ακριβό της Ευρώπης, γεγονός που εκτοξεύει το κόστος λειτουργίας κυρίως των επιχειρήσεων εντάσεως εργασίας,
- τα τελευταία χρόνια η Κύπρος έχει εντατικοποιήσει τις προσπάθειες για διαφοροποίηση των πηγών ενέργειας,
- **σε διαδικασία ολοκλήρωσης βρίσκεται το μεγάλο έργο κατασκευής πλωτού σταθμού υδροποιημένου φυσικού αερίου**, ενώ παράλληλα προχωρούν οι διαδικασίες για την ηλεκτρική διασύνδεση της Κύπρου με Ισραήλ, Ελλάδα και Αίγυπτο,
- έχουν δρομολογηθεί μία σειρά έργων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας με στόχο η διείσδυση των ΑΠΕ να αγγίξει το 23% έως το 2030. Τα τελευταία στατιστικά στοιχεία της Eurostat δείχνουν ότι στην Κύπρο το ποσοστό της χρήσης ΑΠΕ είναι το πέμπτο χαμηλότερο της ΕΕ και ανέρχεται σε 14,8%.
- η χώρα μετέχει σε σειρά μεγάλων διεθνών ενεργειακών έργων, προκειμένου να αναδειχθεί σε περιφερειακό ενεργειακό κέντρο της Ευρώπης.

6.5 Στο 70% εκτιμάται ότι ανέρχεται το ποσοστό υλοποίησης του τερματικού LNG Terminal στο Βασιλικό

Γύρω στο 70% εκτιμάται ότι ανέρχεται το ποσοστό υλοποίησης του τερματικού LNG Terminal στο Βασιλικό για την πλωτή μονάδα αποθήκευσης επαναεριοποίησης υδροποιημένου φυσικού αερίου (FSRU), για τις χερσαίες και τις θαλάσσιες υποδομές. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», η πλωτή μονάδα που αποτελεί το μεγαλύτερο μέρος του κόστους του έργου έχει ολοκληρωθεί κατά 92% και αναμένεται να παραδοθεί τον Ιούλιο. Αργότερα, Δεκέμβριο του 2023 ή αρχές του 2024 τοποθετείται η ολοκλήρωση και του υπόλοιπου 30% του έργου που αφορά κυρίως χερσαίες και θαλάσσιες υποδομές στο Βασιλικό. Ήδη έχει αναφερθεί από τον αρμόδιο υπουργό (Ενέργειας), πως γίνονται σκέψεις για προσωρινή αξιοποίηση της πλωτής μονάδας από άλλες ευρωπαϊκές χώρες μέχρι την ολοκλήρωση όλων των υποδομών ώστε να μπορεί να αξιοποιηθεί κανονικά από την Κυπριακή Δημοκρατία. Παράλληλα, η ΔΕΦΑ κατάθεσε αίτημα προς την ΠΑΕΚ για έκδοση άδειας προμήθειας φυσικού αερίου, η οποία αναμένεται ότι εκτός απρόοπτου θα παραχωρηθεί εντός των επόμενων δύο μηνών. Με την παραχώρηση της άδειας, η ΔΕΦΑ θα μπορέσει να προχωρήσει στους σχεδιασμούς για προμήθεια υδροποιημένου φυσικού αερίου, από εν δυνάμει προμηθευτές.

Προβλήματα παρουσιάστηκαν από την αρχή ανάληψης του έργου ενώ τον Νοέμβριο του 2021 η πρόοδος των εργασιών ήταν κάτω του 20%. Βεβαίως η ολοκλήρωση του έργου αντιμετωπίζει σοβαρές καθυστερήσεις, οι οποίες αποδίδονται σε διάφορα αίτια (εντός και εκτός ΔΕΦΑ και ΠΑΕΚ) και ζητήματα τα οποία θα πρέπει να

τύχουν χειρισμού από τον αρμόδιο υπουργό. Υπενθυμίζεται ότι, η προσφορά για τη μετατροπή πλωτής μονάδας εισαγωγής, αποθήκευσης και επαναεριοποίησης ΥΦΑ (Υδροποιημένου ΦΑ), κατασκευής προβλήτας πάνω στην οποία θα είναι μόνιμα προσδεμένη η πλωτή μονάδα καθώς και οι εγκαταστάσεις πρόσδεσης, αγωγού επί της προβλήτας και επίγειες εγκαταστάσεις ΦΑ είχε κατακυρωθεί το 2019. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», τα προβλήματα άρχισαν από την αρχή ανάληψης του έργου. Με βάση στοιχεία που είδαν το φως της δημοσιότητας τον Νοέμβριο του 2021 υπήρχε ήδη μια καθυστέρηση 11 μηνών στο κατατεθέν πρόγραμμα εργασιών από τον εργολάβο, με την πρόοδο των εργασιών να βρίσκονται σε πολύ χαμηλά επίπεδα και κάτω του 20%.

Την ίδια ώρα οι απαιτήσεις εργολάβου ανέρχονταν στα 100 εκατ. ευρώ. Μετά από 6 μήνες διαπραγματεύσεων, τερματίστηκε το αδιέξοδο και με απόφαση της Κεντρικής Επιτροπής Αλλαγών και Απαιτήσεων συμφωνήθηκαν επιπρόσθετα €25 εκ. στην ανάδοχο κοινοπραξία, ενώ από τη συμφωνία κερδήθηκαν σημαντικά αντισταθμιστικά μέτρα για την Κυπριακή Δημοκρατία, όπως μεταφορά του πλοίου επαναεριοποίησης/αποθήκευσης του ΦΑ στην κυριότητα της ΚΔ, επιβολή δεύτερου μαξιλαριού ρητρών ύψους €22,5 εκ. σε περίπτωση περαιτέρω καθυστέρησης και αύξηση του ποσού της εγγυητικής πιστής εκτέλεσης.

Το 2019 κατακυρώθηκε η προσφορά για τη μετατροπή πλωτής μονάδας εισαγωγής, αποθήκευσης και επαναεριοποίησης ΥΦΑ (Υδροποιημένου ΦΑ), κατασκευής προβλήτας πάνω στην οποία θα είναι μόνιμα προσδεμένη η πλωτή μονάδα καθώς και οι εγκαταστάσεις πρόσδεσης, αγωγού επί της προβλήτας και επίγειες εγκαταστάσεις ΦΑ στην κοινοπραξία πέντε εταιρειών «CMC». Της China Petroleum Pipeline Engineering Co Ltd ('CPP'), της Aktor S.A, της Metron S.A., της Hudong Zhonghua Shipbuilding Co. Ltd και της Wilhelmsen Ship Management Limited. (Επρεπε να αρχίσουν οι εργασίες το 2020 και το 2021, μετά από 6 μήνες, διαπραγμάτευση). Πηγές αναφέρουν στην «Κ» ότι, ακόμα και σε αυτήν την περίπτωση υπήρξαν πρόχειροι χειρισμοί, και ιδιαίτερα αυστηροί όροι του συμβολαίου που ετοιμάστηκε από πλευράς ΕΥΦΑ (ιδιοκτήτρια εταιρεία των εγκαταστάσεων, θυγατρική της ΔΕΦΑ) με αποτέλεσμα τον αποκλεισμό μεγάλων εταιρειών στον τομέα, όπως οι κοινοπραξίες Samsung, Posco, Mitsui, Osaka Gas και η κοινοπραξία Damco, Enagas, GasLog LNG Services, SNAM Spa, Terna S.A. Και οι δύο αυτές κοινοπραξίες αποκλείστηκαν λόγω μη συμμόρφωσης με τις προδιαγραφές των εγγράφων της προσφοράς. Σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες, οι δύο κοινοπραξίες είχαν καταθέσει προσφορά, με προτεινόμενες αλλαγές στο συμβόλαιο, καθότι σε περίπτωση αποδοχής των όρων των εγγράφων της προσφοράς, θα έμεναν εκτεθειμένες με πολλές αβεβαιότητες και δυσανάλογα ρίσκα στις εταιρείες τους. Εν τέλει η προσφορά κατακυρώθηκε στην κοινοπραξία CMC με ηγετικό ρόλο να αναλαμβάνει η εταιρεία CPP, με κύριο μέτοχο την Κυβέρνηση της Κίνας. Στην πορεία αφαιρέθηκε

από τη λίστα των εταιριών της κοινοπραξίας η Aktor S.A, επικαλούμενη τη σύνδεση της εταιρείας με την «Ηλέκτωρ» Κύπρου, η οποία από το 2018 βρισκόταν σε μαύρη λίστα αποκλεισμού της από τη διεκδίκηση νέων δημόσιων συμβάσεων στην Κύπρο.

Υπενθυμίζεται ότι υπήρξε και σχετική παρέμβαση από τον γενικό ελεγκτή, ο οποίος ζητούσε αποκλεισμό της κοινοπραξίας (και όχι μόνο της Aktor) από τον διαγωνισμό, εφόσον η αξιολόγηση της κοινοπραξίας CMC βασίστηκε και στην εμπειρία της Aktor στο κομμάτι της κατασκευής της προβλήτας. Πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι ο σημαντικότερος λόγος στην καθυστέρηση για την κατασκευή της προβλήτας στο Βασιλικό, βασίζεται και στην καθυστέρηση για εύρεση αντικαταστάτη της Άκτωρ από την κοινοπραξία ανάδοχο του έργου. Την ίδια ώρα η ΕΤΥΦΑ φαίνεται να επιρρίπτει ευθύνες της καθυστέρησης στον εργολάβο. Σημειώνεται ότι τα τελευταία 13 χρόνια έχουν προκηρυχθεί αρκετοί διαγωνισμοί από την ΔΕΦΑ για την κατασκευή της μονάδας επαναεροποίησης και αποθήκευσης του ΦΑ.

Όλες οι προσπάθειες φαίνεται να απέτυχαν είτε λόγω λανθασμένων προδιαγραφών/σχεδιασμών, είτε λόγω αλλαγής στρατηγικής, με αποτέλεσμα να ακυρώνονται οι διαγωνισμοί πριν κατακυρωθούν οι προσφορές. Σε περίπτωση νέας ακύρωσης, θεωρείται ότι θα χανόταν η ευκαιρία άντλησης ευρωπαϊκής χορηγίας ύψους €101 εκ., αφού αυτή ήταν και η τελευταία φορά που θα δινόταν η ευρωπαϊκή χορηγία για έργα που σχετίζονται με ΦΑ καθώς και η ευκαιρία άρσης της ενεργειακής απομόνωσης της Κύπρου και της μείωσης της εξάρτησης από το πετρέλαιο.

7. ΠΟΠ Προϊόντα

Πρώτο πιστοποιητικό παραγωγής ΠΟΠ Χαλλουμιού/ Hellim σε τ/κ παραγωγή

Σύμφωνα με ανακοίνωση του κ/Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος καθώς και σχετική ανακοίνωση της Κομισιόν,, χορηγήθηκε, για πρώτη φορά, την Τρίτη, 28/3 τ.έ., σε τ/κ παραγωγό Πιστοποιητικό Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ) για παρασκευή Χαλλουμιού/Hellim, βάσει των προδιαγραφών του φακέλου ΠΟΠ, (συνολικά έχουν υποβληθεί τρεις αιτήσεις από τ/κ τυροκόμους).

Η ανακοίνωση της Κομισιόν δεν κατονομάζει την εταιρία, στην οποία χορηγήθηκε το Πιστοποιητικό ΠΟΠ από την Bureau Veritas, το διεθνώς διαπιστευμένο όργανο που έχει εξουσιοδοτηθεί να διενεργεί τους σχετικούς επίσημους ελέγχους στην Κύπρο, τόσο για Ε/Κ όσο και για τ/κ παραγωγούς. Όπως σημειώνεται, ο πρώτος παραγωγός Χαλλουμιού από την τ/κ κοινότητα που αξιολογήθηκε από την Bureau Veritas, το Φεβρουάριο τ.έ. κρίθηκε ότι συμμορφώνεται με τις προδιαγραφές προϊόντος ΠΟΠ «Χαλλούμι»/«Hellim».

Σύμφωνα με δήλωση του κ. Μάριο Νάβα, Γενικού Διευθυντή Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Χαλλούμι/Hellim αποτελεί κοινή κληρονομιά και των

δύο κοινοτήτων της Κύπρου και η τ/κ κοινότητα μπορεί να έχει απτά οφέλη από την πλήρη ένταξή της στην ΕΕ. Ο κ. Μ. Νάβα ενθάρρυνε τους τ/κ να επιδιώξουν να συμμορφωθούν με τα πρότυπα της ΕΕ, εκτιμώντας επίσης ότι η διαδικασία πιστοποίησης ΠΟΠ για το Χαλλούμι/Hellim λειτουργεί ως ένα μίνι εργαστήριο επανένωσης.

Παράλληλα, το κ/Υπουργείο Γεωργίας σχολιάζοντας την έκδοση του πρώτου Πιστοποιητικού τήρησης των προδιαγραφών του προϊόντος «Χαλλούμι» (Halloumi)/ «Hellim» (ΠΟΠ) από τ/κ τυροκομείο, στα κατεχόμενα, συνδέει την εξέλιξη με τον ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει η ΕΕ στην προσέγγιση των δύο κοινοτήτων.

Υπενθυμίζεται ότι μετά την καταχώρηση της ονομασίας «Χαλλούμι»/«Hellim» ως ΠΟΠ, μόνο το Χαλλούμι που παράγεται στην Κυπριακή Δημοκρατία, σύμφωνα με τις σχετικές προδιαγραφές του προϊόντος και το οποίο εξάγεται από αυτήν νομίμως, μπορεί να διατεθεί στην αγορά της ΕΕ με την εν λόγω ονομασία και υπό την έγκριση του συστήματος ελέγχου και πιστοποίησης ΠΟΠ από τη Bureau Veritas, δυνάμει του Κανονισμού της Κομισιόν για την καταχώρηση του Χαλλουμιού/Hellim ως ΠΟΠ. Παραγωγοί και από τις δύο πλευρές της Πράσινης Γραμμής μπορούν να υποβάλουν αίτηση για πιστοποίηση των προϊόντων τους. Ήδη, όπως αναφέρεται στην ανακοίνωση του κ/Υπουργείου Γεωργίας αντίστοιχα πιστοποιητικά ΠΟΠ έχουν εκδοθεί, μέχρι σήμερα, από τον ίδιο φορέα, για ακόμη πενήντα οκτώ (58) τυροκομεία που βρίσκονται στις περιοχές, υπό τον αποτελεσματικό έλεγχο της Κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Επιπρόσθετα, στην ανακοίνωση της Κομισιόν, σημειώνεται πως δεν έχουν ακόμα εφαρμοστεί τα μέτρα, τα οποία πρέπει να εκπληρώσει η τ/κ κοινότητα σε σχέση με τις απαιτήσεις της ΕΕ σε θέματα υγιεινής, ούτως ώστε να μπορεί να αξιοποιήσει πλήρως το σύστημα ποιότητας της ΕΕ και να προχωρήσει στο εμπόριο προϊόντων ΠΟΠ διαμέσου της Πράσινης Γραμμής. Μέχρι το τέλος του 2024, η τ/κ κοινότητα οφείλει να εφαρμόσει μέτρα σχετικά με τα υγειονομικά και φυτοϋγειονομικά πρότυπα της ΕΕ, πριν επιτραπεί η εμπορία του συγκεκριμένου τυριού ΠΟΠ από τ/κ παραγωγούς στην ΕΕ από τα σημεία εισόδου της Πράσινης Γραμμής και τα νόμιμα σημεία εξόδου (λιμάνια, αεροδρόμια) της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Όπως αναφέρεται στη σχετική ανακοίνωση, η Κομισιόν στηρίζει τον τ/κ γαλακτοκομικό τομέα, στο πλαίσιο του προγράμματος βοήθειας προς την τ/κ κοινότητα. Συνεπώς, μέχρι να εφαρμοστούν τα συγκεκριμένα μέτρα, να υποδειχθούν τα νόμιμα σημεία εξόδου της Κυπριακής Δημοκρατίας και να υλοποιηθούν οι σχετικές δεσμεύσεις, το προϊόν που παράγεται στο εν λόγω τυροκομείο (ή σε όσα αδειοδοτηθούν, στο μέλλον) δεν μπορούν να διατίθενται ούτε στα εδάφη που ελέγχει η Κυπριακή Δημοκρατία ούτε στην υπόλοιπη ΕΕ. Επιπρόσθετα, το κ/Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος προτίθεται να αναθέσει την υλοποίηση των εν λόγω ελέγχων στις περιοχές της Κυπριακής Δημοκρατίας, όπου η

Κυβέρνηση δεν ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο, σε ανεξάρτητο φορέα ελέγχου.

Τέλος, σημειώνεται ότι:

α). το Χαλλούμι/Hellim καταχωρήθηκε ως ΠΟΠ, το 2021, μετά από μία μακρά περίοδο διαβουλεύσεων, σχετικά με τις προδιαγραφές παραγωγής και τη διαδικασία, με την οποία λαμβάνεται η πιστοποίηση ΠΟΠ και

β). στο πλαίσιο του ετήσιου προγράμματος δράσης του 2022 της ΕΕ για την τ/κ κοινότητα, συνολικού ύψους 33,4 εκατ. Ευρώ η τεχνική υποστήριξη μόνο για το Χαλλούμι/Hellim ανήλθε σε 7.675.000 Ευρώ.